

પુરાનું પુરું

દુશ્મનના વરસાવેલા કેહેરનું વેર
લેવાનું કામ કુહરતણુ છે કે ધનિશા-
નનું, સવાલનો ફડચો કરતી,
અમારાને ધડો આપતી
એક વાર્તા.

પ્રગટ
રતનશાહ એફ. આર. સી. આર.
ડૉ. "વાર્તા વિભાગ" ફેવરીટ, મુંબઈ ૨.

વાર્તા વિભાગ-પુષ્પતક ૭૮ મું

કીમત.....આના

CHURCHGATE PETROL SERVICE STATION

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રથમ
ગુજરાતી કોમ્પીયુટર વિભાગ

અનુક્રમાંક ૨૧૭૧૪ કિલોન ૦.૨૦૦

પ્રથમ વર્ગ ૫૨૧૭ ૫૨૩

વર્ગિક ૬-૧૩

any make will be given complete Service. This service department is placed in the hands of the former Foreman of Messrs. T. R. Pratt (Bombay) Ltd., who has very good experience of this work. Rates moderate and service absolutely satisfactory.

USE MOBIL OIL

Tele. No. 34604

FOR

Tele. Add. "DAISY,"

SMOOTH PERFORMANCE.

પુરાનું પુરું

દુશમનના વરસાવેલા કેહેરનું વેર લેવાનું કામ
કુદરતનું છે કે ઇનશાનનું, તે સવાલનો ફડચો
કરતી, અમીરોને ઘડો આપતી એક વાર્તા.

લખનાર:—રતનશાહ એક. અચારીઆ.

“વાર્તા વિભાગ,” ડૉ. કાકરડ મારકેટ; મુંબઈ.

પ્રકરણ—૧ લું.

ખાનખહાદુર સોદાગર અબદુલ લતીફખાન દોલતમા પુર હતા, તેમની શાદી અગાઉ જવાનીમાંજ બાપીકો ધંધો, દોલત, માન, ઇજ્જત મળી ગયેલું હોવાથી મુંબઈમાં જાણે ‘રંગીલા રાજ’ જેવા ખની ગયા હતા.

જવાન સોદાગર પોતે દરેક વાતે સારો હતો, પણ પોતાના પીતાના મરણની બે વરસ અગાઉ એક દુરના ગામડાંમાં તુરજહાં નામની પરી સુરત ઓરત સાથે તેમની પીછાણ પડી હતી, તુરજહાં ગરીબ ઝુપડીનાં એક ચેરાગ સમાન હતી. તે સોદાગરની ખુબસુરત પેશાની જોઈ તેના ઉપર શીદા થઈ ગઈ હતી, તે આવા એક પટ્ટા જવાન મુસલમાન સાથે શાદીના ગાંઠથી જોડાવાની ઉમીદમાં હતી તથા તેણીએ તે સોદાગરને પણ પોતાના જેવીજ ગરીબ સ્થિતિનો સમજી લઈ તેને પોતાનું તન-મન ગોચા વીશ્વાસથી સોંપી દીધું હતું. સોદાગર અને તુરજહાં બન્ને જવાનીના પુર જોશમાં લવિષ્યનો કાંઈ વીચાર કરવા વિના ઉંડા ગારમાં હોમાઈ ગયાં. સોદાગરે પોતે મોટો દોલતવાન હોવાનું તુરજહાંથી છુપાવ્યું હતું, અને તુરજહાંનો નજુમનો ધંધો કરતો એક ઇક્ત બાઈ નજુમી હતો જે ગામે ગામ રઝળાતે પેટનું પોષણ

કરતો. તે સીવાય તેણીનું કોઈ ન હોવાથી તુરબહાં સમજતી હતી કે જલદી શાદી કરી જઈ તો આખરે દરકારે ખાવીદંને ઘરે જઈ જાઇને. એસવાળા આશરો છોડી શકું, તે ઉમીદમાં, અને સોદાગરે કરેલા શાદીના વામદાની આશામાં તેણી તેના સાથ પક્ષોટાઇ ગઈ, પરિણામમાં બે વરસની શાદી પિછાણ પછી તેણી બાળકને જન્મ આપવાની આશાવંત બની, એ માટે પોતાના જાઇને શું જવાબ આપશે તેનો ભય બતાવી હવે જલદી શાદી કરી નાખવાની સોદાગર આગળ તેણીએ હા પકડી.

કટોકટ એજ એવામમાં સોદાગરનો બાપ બીમાર પડ્યો, એટલે બાપ સારો થતાં પાછો આવી તરત શાદી કરવાના વામદાથી સોદાગર તુરબહાંને ત્યાં આવતો જતો મંથ થયો.

પ્રકરણ—૨ જી.

બે વરસ વીતી ગયાં...સોદાગરનો યુજર્ગ પીતા મરણ પામ્યો અને તેની સર્વ માલો મીલકત શાનોશાકતનો એકલો માલીક ખાનખહાદુર સોદાગર અખદુલ હતીક બન્યો. પોતાના પીતાના મરણને એક સાલ વીતવા પછી મહતાબ નામની એક યુજસુક્ત કુમારીકા સાથે શાદી કરી તુરબહાં સાથેનો ખ્યાર તે ભૂલી ગયો, અને પોતાની મોટી આવકના પરિણામે અમસો આરામમાં રહેવા લાગ્યો.

સોદાગર અને માહતાબની શાદીને એક વરસ ન થયું કે માહતાબે એક ચહેરેનમુન બેટાનો જન્મ આપ્યો જેનું નામ નઝીર રાખવામાં આવ્યું.

એક રાત્રે ખાઇ પીને સોદાગર પોતાના કમરામાં એકલો રડીયોની મજાક ચાખતો, સીગરેટ કુકતો, આરામ પુરશીપર બેઠેલો હતો, એવામાં તેના બગીચા ગમીને બાહેરનો દરવાજો જે અલગોજ હતો તે ખુલ્યો અને અંદર આવવાનો હુકમ પુછ્યા વિના ભગવા લીખાશમાં, એક બજુમી કાઈ દી' ન જોયલો નવોજ માણસ હાથમાં તસ્ખીર લઈ અને દાઢી પર હાથ ફેરવતો દાખલ થયો.

સોદાગર પુરશી ઉપરથી ચોંકીને ઉઠી ઉભો થયો અને રાતની વખતે એકાએક આવવાનું કારણ પુછ્યું.

“એ કાણ? તું કાણ છે?” આવી રાતને વખતે મકાનમાં ધુસી આવતાં—

ફેવરીટ, અને વાર્તા હાસ્યના બધાં કામાબાજ બાહરની ફકાને વેચે છે. [૫

“હું ખુદાનો બંદો, એક પરહેજમાર શીરસ્તો છું, તારી જાંઘીની શીહા કારકીદીનાં આદત બર્બા ભવીષથી તને આગાહ કરવા આવેલો છું” નળુમીએ કહ્યું.

“હે મારી શીહા કારકીદી ? મારા જેવા ઇજતદાર ખાનદાની ગૃહસ્થને એવો ઇલજમ લગાડવાનો શું સખખ ? મને કેમ ખાત્રી થાય કે તું મારા હગારો નથી ?”

“હું બધું જાણું છું. હું હગારો નથી, હું તારા પૈસાપર થુંકે પથ નહીં. લાવ તારો હાથ, હું તેની રેખા ઉપરથી તારો સખલો હાથ કહી શકું છું.”

સોદાગરે મજાકમાં પોતાનો હાથ તેને આપ્યો જેમાં જોઈ નળુમી બોલ્યો, “જો ! તારાં તગદીરમાં બહુજ માલોજર છે. પણ તે તું તેમજ તારો જેટો વાપરવા પામશે નહીં, એક ઓરતના શ્રાપ તને નડશે કે જે એકવાર તને ખ્યારી હતી, આજે તે બકારી છે.”

સોદાગરે મનમાં વીચાર્યું કે તે આખાદ પારખે છે તેથી તેને મોંઘથી બોલાઈ ગયું કે “ભાઈ, તું સાચ્યો છે.” એટલે નળુમીએ તેની સખલી આગલી નુરજહાં સખધી વાતો કહી.

તે પછી સોદાગરે પુછ્યું “હે મારા જેટાના ભવીષની શું બાબત છે ?”

તારા જેટાનું તકદીર ? લાહોલવલાહ કુવત ! તે તે નહીં પૂછ્યું હતે તો તારા હકમાં સારું હતું. ખેર, સમાલજે ! તારો એક પુરો જેટો જે હાથ છે તેજ તારું ખાનદાન, તારી ઇજત ગુમાવશે અને આખી-રમાં તે એક ઢેડને હાથે ધાંસીને લાકડે ચઢીને મરશે. તે ઉસ્ફરાઈ બોલ્યો.

“એ શું તું ખરું કહે છે ?” સોદાગરે ગમખ્વારીથી કહ્યું. “હાથ તગદીર ! કેવો ગજબનાક ફાલ ! શું એ બધું સાચું જ નીવડશે ?—અફસોસ.

સોદાગર જાણ્યો ન હતો કે આ નળુમી નુરજહાંનો ભાઈ હતો. કારણ તેને કોઈ દીવસે જોયો ન હતો તેથી ગમમીન હાલતમાં બે હાથે માથું છુપાવી બેઠો અને નળુમીનું કહેવું સાચું માની કેટલોક વખત સુધી હિંડા વીચારમાં પડ્યો. તેટલા પક્ષે નળુમી ગુમ થઈ ગયો અને કેટલીકવારે સોદાગરની મહોરદાર ત્યાં આવી લાગી.

“ખ્યારા ખાલીદ, કેમ આજે એટલા દીલગીર હેવ, શું છે ?” માહ-તાબે અજબખીથી પુછ્યું.

“ઓ હું શું કહું ? મારું આવી બન્યું, આપણા એકપુરા ખ્યારા જેટાને

૧] આવી હજારો વાર્તા તડાકાબંધ ખપી જાય છે તેનો ભેદ શું ? એક વાર્તા વાંચી જુઓ.

વાસ્તે એવું ગજબનાક લગદીર ! હું માનતે નહીં પણ એક ફીરેરતા જેવો નજીમી કે જેને મોહડે બધીજ મારી પાછલી વાત સાચી નીવડી છે, તે બેટા નજીરને વાસ્તે એવું બયંકર જવીશ કહી ગયો છે કે મારું દીલ ખીલકુલ બેતાબ બની ગયું છે.

“તમેને તો નજીમીમાં છતખાર ન હતો ત્યારે શું તેને એટલું બધું સાચું કહ્યું હશે કે તમારું દીલ આટલું બધું રંજીત થયું ? ચા ખુદા ! અફસોસ ! જો એ વસ્તારો ખરોજ હશે તો આપણું શું થશે ?

પ્રકરણ—૩ જી.

મેરે દરદે જીમર જીકા જલ્લાના નહીં અચ્છા,
જલ્લીમકા ભરોસા કખી કરના નહીં અચ્છા—મેરે.
હો જાવગા સોદા કોઇ ઉંલક્તમે તુમહારી,
મૌત અચ્છી હય પર દીલકા લખાના નહીં અચ્છા—મેરે.

તે એક ગરીબ મામડાંનું ગરીબ ઝુપડું હતું તેનું ફરનીયર બાગુ ટુંકું કંગાળ હતું, ખાટલી ને ખુરસીને ચારે પધયા આખા ન હતા, રાંધવાના વાસણોમાં મટીની હાલ્લી વગેરે શીવાય બીજું કંઈ દેખાતું ન હતું.

પહેલાં અને બીજાં પ્રકરણના ખનાવને અઢાર વરસ વહી ગયાં છે.

એક દીવસે નુરજહાંએ પોતાની દીકરી કે જેણી હવે ઉંમરલાયક બની હતી તેને પોતાની સર્વ હકીકત કહી:—“ખરું છે બેટી, તારાં જનમથીજ તારો પીદર એક હપતામાં પાછો ફરવાનો વાયદો કરી મને ખોટું વહાઇ બનાવી નાખુદ થઈ ગયો છે, તે આજની ઘડી સુધી મને દુઃખી કરી ગયો છે.” આ નુરજહાંની બેટી શીરીન તેજ બેટી હતી કે જે તેની માના પેટમાં હતી તેટલાંજ સોદાગર દગો દઈ ચાલી ગયો હતો.

“શું તે મારો બાપ એટલો બધો જીલમગાર હતો ?” શીરીને કહ્યું.

“મારી નાદાનીની એ હયરાની બેટા, તેના પયસા પેશાનીથી હું જીભાઇ ગઈ અને વગર નીકાહથી તેને મારી હોરમતની ખરાબી કીધી. અફસોસ, હવે હું જીંદગીથી નાશાદ ઓર ખરબાદ થઈ ચુકી. હવે મારી

હોઠમાં સોથી સસડું ને સાથી માનીતું વાંચન કરું ૧—“ફેવરીટ” માસીક. ૧૭

સાથ કોણુ શાદી કરશે ? મને પાછળથી ખબર પડી કે તે સોદાગર તો ધણો જરદાર છે.

આ વાત તે મા-બેટી વચ્ચે ચાલતી હતી તેટલા નુરજહાંનો ભાષ તે નજીમી આવી લાગ્યો.

“જહેન કેટલાં બધાં વરસો સુધી તું આવી આહોમરી કર્યાં કરશે ? બહેતર છે કે તું હવે મેદાન પડ, અને તે ગુતાહગારને જહાનમ વાસીદ કર, ઇન્તેકામની શરૂઆત તો થઈ ચુકી છે. નજીમીના લીખાસમાં જઈ તેની શાદીની ઓરતથી થયલાં તેના એક પુરાં બેટાનું શીદા ભવીષ હું એવા તો આખાદ રૂપમાં કહી આવ્યો છું કે જેના કાતીલ ડંખથી તે સર ખસર અફસોસની આહમાં પડી ચુકો હશે, તે રાજવંશી ચહેલ મહેલથી પોતાના મકાનમાં મોજ કરે છે. મેં ખબર કહાડી તે ઉપરથી જણાય છે કે તેની એક બેટી પણ છે. જહેન, તું એક દીવસ એના મકાન ઉપર જ, અને આખાદ બનીને તારી નુકશાનીનો ખલ્લો લે, ત્યાં વગર તારા તેમજ મારા દીલને ચયન થશે નહીં.

પ્રકરણ—૪ થું.

કામનીયાં કાહે ખડી હો, ચલકે કરો ન શીંગાર,
ચલકે કરો ન શીંગાર, બને દીલદાર, પરી રૂખસાર—કામનીયાં.
ઉમંગ કે સંગ, અંગ સળયા, હંગ બનાયા રંગ જમાયા,
વાહ વાહવા આહ હા હા, રસીલી છખીલી નુકીલી હું નાર;
દીલેં મીલેં ચલે ચલેં સખ ગુલોબર—કાહે ખડી હો.

તે મોટાં દીવાનખાનામાં આજે બારે રંગ રાગ ચાલી રહ્યો હતો. સોદાગરનું સુંદર રાચરચીલું અસાધારણ હતું આજે દસ—બાર પરાણા બેઠેલાં હતાં અને જલસો કેન્સ સાથે ચાલી રહ્યો હતો કારણ કે આજે બેટા નઝીરની સાલગ્રેહ હતી.

ગાન તાન વાતચીત અને રંગ રામ ચાલી રહ્યો હતો કોઇ પાન સુપારી આપે કોઇ શરખતનું મલાસ પીએ કોઇ ખાટલીમાં શરખત નાંખે હસાહસ ચાલે એવો ત્યાં મામલો હતો; તેવામાં સોદાગરની પહેલી ઓરત નુરજહાં ચીઠડે હાલ હાલતમાં દીવાનખાનામાં ધસી આવી.

૮] શરૂ થઈ વાર્તા—૦૭૫૫, આગલી દેના રૂ. ૧૧ પૅ. સાથે ફેવરીટ—મુંબઈ ૨.

“કહા છે પેલો બદમાશ ! નાબકાર ! મારી ઈજ્જતને લુટનાર બેરહમ બેવશ !” અંદર દાખલ થતાં જ તેણીએ ઘોંઘાત કર્યો અને સોદાગરને પીછાણીને બોલી “ઓ બેમરવત હું તારું લોહી પીઈશ.”

સોદાગર તેણીને જોતાં જ ચોંટી ઉઠ્યો “તું કાણુ ?—દીવાની છે ? કે જે આવા અમારા રંગ રાગમાં અહીં વગર હુકમે ધુસી આવી છે ?”

નુરજહાં બારે હિશકેરણીથી ચીચવધ “ઓ બેશ્વરમ જ્યારે વીસ વરસ ઉપર તું મારી ઝુપડીમાં વગર હુકમે ધુસી આવી, મને ફસાવી, ત્યારે તારા દીલને એ સવાલ પુછ્યો હતો કે ?”

સર્વે પરોણા અજબ થવા લાગ્યાં.

સોદાગરે સર્વેને જણાવ્યું કે તે કોઈ દીવાની લાગતી હતી.

“અય લોકો—સાંભળો, ખુદાપાકના કસમથી કહું છું કે હું દીવાની નથી, પણ આ મુજી સોદાગરની હકદાર પહેલી ઓરત છું, મને મોટી લાલચો ખતાવી વગર નિકાલથી મારા સાથ મહોબત કરી, મને હમેલદાર હાલતમાં નાંખી, આ ભાગી ગયો છે. હું નીરાધાર લાચાર વરસો સુધી જીદાર્દના જખ્મો ખમતી લુખી તરસી હેરાન થઈ છું અને સાથે એ કમબખ્તને પેટની બેટીનો પણ તેવો જ હાલ એ કરી ગયો છે. એક કરતાં બધે જીંદગી એને અરખાદ કરી છે.” હાંફતી હૂંફતી નુરજહાં બોલી રહી અને પોતાની છાતીમાં અંગારા પડતા હોવાથી બાન લુખી જઈ સોદાગરને મારવા ધસી ગઈ, જેણીને પરોણા તથા સોદાગરની બેટી બેટા તથા મોહદારે અટકાવી.

સોદાગર ગભરાઈ ગયો ને બોલ્યો—“મ—મ—મગર—અ—આ અજણી, તેમજ તદન હમારી ઓરત દીસે છે અને મારી પર જી—જી—જીમાં બોલતાણુ લગાવી પૈસા કહડાવા આવી છે.”

નઝીર અને તેની માતાએ તે ડોળા ધુરકતી ઓરતને બાહરે જવા દમ બરાવીને કહ્યું, પણ નુરજહાંએ એક વાધણુ માફક નજરનાં આંગપર ધસી જઈ તેનું ગળું દબાવવા માંડ્યું, નઝીરે એક હલવેથી ધક્કો માર્યો. જેથી નુરજહાં બારે દુઃખથી જમીન પર પડી બેસી યઈ ગઈ સોદાગર તથા સર્વે પરોણા અજબબીથી તેણીને ટીકતાં હતાં રહ્યાં, અંતે સોદાગરે આવી હાલતમાં તેણીને એક ગાડીમાં નાંખાવી તેનાં ઝુપડામાં મોકલી

પ્રકરણ—૫ મું.

આપણે હવે તુરબહાંના ઝુપડાં તરફ નજર કર્યે. તુરબહાં મરવા સુતી હતી તેની બેટી શીરીન સારવાર કરતી હતી અને સોદાગર તેની મારી માંગતો તેણીની બાજુમાં ઉભો હતો.

સોદાગર કરગરીને બોલ્યો:—“માફ કર, ઓ પ્યારી તુરબહાં મને માફ કર, હું બવાનીની દીવાનીથી તને બેવફા થયો અને ગુનાહગાર બન્યો. હવે તેનો બદલો હું પ્યારથી નહીં આપી શક્યો તો પૈસાથી વાળવા તૈયાર છું. તું ચાહે એટલા—”

તુરબહાં તેને બોલતો અટકાવી દીવાની મીસાલ પુકારી ઉઠી, “દુર નાખકાર ! તારી શીદા સુરત, મુબને ન બતાવ, તે જેવું મને દુઃખ આપ્યું છે તેનું વેર તેનો કીનો હું તેનાં સો હીરસા વધારે લખશ, અગર હું નહીં લેઈ શકીશ તો આ મારી બેટી માફ વેર લેશે. તારું અને તારા બાળ બચ્ચાંનું સત્યાનાશ વળજે ! ખાનુ ખરાબ થજો. તારાં કુળ ખાનદાનનો નાશ થજો, તારા પૈસા ઉપર આગ પડજો.” આમ બોલતાં બોલતાં દીવાની માફક ચાલા કરવા લાગી અને ઘડીમાં હસે ઘડીમાં રડે એવું મગબ તેનું થઈ ગયું.

“અફસોસ મારી કરણીનો આ કેવો ફેજ ? ખયર હું હકીમને તો બોલાવી લાઉં ?” એમ કહી સોદાગર હકીમને બોલાવવા ગયો.

સોદાગર ગયા પછી તુરબહાંની વધુ ખરાબ હાલત થઈ, તુરબહાં મરતે દમે ગળું ખેંચાતા અચકી ને પોતાની બેટી શીરીનને બોલી—

“બેટી શીરીન, મને પેલા બદમાશના બેટાએ જલસામાં ધકકો મારી મૈતને બીજાણે નાંખી છે, મારા મૈત પછી તું મારો કીનો એ ગુનાહગાર બાપ બેટા અને તેના આખા ખાનદાન ઉપર લેજો, તું કસમ લે, અને મારા મરતાં જનને આરામ આપ.”

શીરીને પોતાની માતાની છાતી પર હાથ મુકીને કહ્યું “માદર, તું બે શીકર રહે, હું તારું વેર પુરેપુરું જ્યાં સુધી લખશ નહીં ત્યાં તલક મને દુન્યાની સર્વે લુલ્હ અને મૈબ હરામ છે, લે આ પાક ખુદાના કસમ સાથ આપેલું વચન અને તું ખામેશી અને સચુરી પકડ.”

“બેટી શામાશ તને, મારી છાતી ઉપરથી પહાડ જેવો બોજો તારા

સાચા કસમથી દુર થયો છે અને હવે હું શાંતીથી મરીશ.” આટલું બોલતાં સાચ તેણીએ ભારે રૂદન કર્યું તે પછી મરણની તાણતોડ કરવા માંડી અને કેટલીક ખેંચતાણ પછી તુરજમાં મરણ પામી અને તેની લાસ પર પડી શીરીન છાટી ફાડે એવું રૂદન કરવા લાગી.

આ પછી સોદાગર હકીમને લઇને પાછો આવ્યો. પણ તુરજમાંનું રૂદ બલાશ થયલું જોઇ હકીમને તેની મહેનતનું દામ આપી પાછો વાળ્યો અને તે પછી સોદાગર પોતે પણ પોતાની અમીરાતનો ખ્યાલ છોડી જેખતર તુરજમાંની લાશ આગળ રડવા લાગ્યો. ત્યાં તે પહેલી માદર આગળ એક જીવાન જોખનવંતી બેટી સીવાય કોઈ ન હતું. સોદાગરે ખરચ કરી તેની કીચા કરવા હચ્છયું પણ શીરીને ધીક્કાર સાથે તે માંગણી ના મંજુર કરી અપમાન સહીત સોદાગરને બાહર કાઢ્યો અને પોતાના પાટોશીની મદદથી લાશને કબ્રસ્તાનમાં પોંડવાડી.

+

+

÷

ખા. ખા. સોદાગર અમદુલ લતીફખાનને તુરજમાંના મરણ પછી છાતીમાં એવો તો કારી ઝખમ લાગ્યો કે તેની મરતી હાય અફસોસથી તેનું મગજ ગોચા દુન્યાથી હઠી ગયું, તે દીવસો સુધી બચકર બીમારી બોગવી હવે મરવા સુતો હતો.

એક દીને સોદાગરે અંતની ધડીએ ખેંચાતી જીભે કહ્યું “પ્યારી મહતાબ, બેટા નજીર, બેટી મુન્ની, મારો ગુનાહ ખુલ્લો થઈ ગયો છે, મારી થયલી બેધજ્વતીથી મારી જીદગી બરબાદ થઈ છે, હું ખુદનો તેમજ તમારો ગુનાહગાર છું અને મરનાર તુરજમાંજે જે જે એલજ્વમ મારી ઉપર મુક્યા તે ખોટા નહિ હતા. અફસોસ મેં તમે બધાંને ઠગ્યાં છે. હવે મુજને જીવવું નાકામ છે—બસ મારી તે દમાદનો અંત આવ્યો છે. પ્યારાંઓ મેં, કાતીલ બહેર પી લીધું છે. કારણ કે તમે બધાંઓને તેમજ લોકોને મારું મોંઢ બતાવવાનો મોકો હવે રહ્યો નથી. ઓ બ—બેટા ન—ન—નજીર તારા તગદીરમાં બહુ ખુલ્લુ ખુરં છે ઓ ખોદા!” અને તે બેસુદ્ધ થઈ ગયો.

“ઓ પ્યારા ખાવોદ, આ તમે શું કીધું? બેટા નજીર જા; દોડ દોડ હકીમને ખુલાવ, માહતાબે અધીરાઈ કીધી.

“નહી પ્યારી—હકીમ હવે બેકામનો છે, મારી બેશુમાર દોલતનો સારો ઉપયોગ કરજે અને મારા અજીમ ગુનાહના દાખલા ઉપરથી બેટા ધડો

ફેવરીઠ ચોપાન્યાના દરેક વાંચનથી એક લીટી રસબોધથી લરપુર છે. [૧૧]

લેજે કોઇ ઓરતના હાથમાં હવસી ખની બે આખર થતો ના ને બેટા નઝીર બધાં કામ કરજે.

મુઝી કહેવા લાગી, “ઓ અબ્બાજન તમારા વગર હમારું શું થશે ? અરે અરે ખુદા.”

સર્વે જણુ રડવા લાગ્યાં, સોદાગરને કાતીલ ઝેરની અસર પુગી ગઇ હતી અને તે ખલાશ થયો, તે નાનું પણ અમીરી કુટુંબ રડારોલમાં પડી ગયું અને કેવી કૌમતી જીંદગીનો અંત કંઠાલ મોહતમાં આવ્યો તે ફક્ત એકજ જીલને માટે.

પ્રકરણ—૬ થું.

ઓ કીના કીના, જલદી હો બેદાર,
અમ બેશક સીના કરું ઉસ્કા મય શીમાર;
તેજે આખદાર હો જા હોંશીયાર,
કરદે દુશ્મનોએ એક દમમે તું શીમાર—ઓ કીના.
બીજલીસી તું ચમકે, ચમ ચમ ઓ તલવાર,
પુન પીના દુશ્મનોંકા હયગા તેરા કાર;
ખંજર તુંબી વાર, કરના હો ખુંખાર,
પુન પુન પુન કરનેપે હો જા તૈયાર.

તે જંગલમાં મરહુમ નુરજહાંની બેટી શીરીન કીના માટે તરસતી રખડતી રઝળતી ગાતી ફરતો હતી. અને પોતાના મનથી વીચાર કરતી હતી કે,—

“મારી માદર ગુજરી ગઇ, મારે વાસ્તે કીનાનો રસ્તો ખુલ્લો કરી ગઈ હા! હવે હું મદાના લીખાસમાં માથે કુપેટો બાંધી મેદાન પડી છું. હવે હું છું અને મારો કીનો છે! મારા કીનાના શીકારને તો હું પીછાણતી નથી, તેનું જન ફરજંદ ખાનદાન હું જાણતી નથી ફક્ત મારા મામુ નજીમી પાસે પત્તો મેળવી અહીં તક હું આવી પુગી છું હું હવે કહાં જવાનો રસ્તો પકડું? મગર હાં—સખર! ઓ કોઇની મારામારીનો અવાજ શાનો આવે છે?

જે બાજુ અવાજ આવતો હતો તે તરફ શીરીને ચાલુ મુક્યું એક જવાન ગૃહસ્થ તથા એક મવાલી બે શખશ ત્યાં જોવામાં આવ્યા.

મવાલી બોલ્યો ‘અગર બેવકુશીનો નતીજો જોઇતો હોય તો તને બતાઉ.’

ખીજા જવાને કહ્યું—“અરે જા, તારા જેવા નીચથી શું વલનાર ?”

મવાલી બોલ્યો, “એમ છે તો આવી જા, જોઈ તારી તાકાદ ? દેખુ તેરી અવકાત ?”

જાને જણા હાથોહાથ લડવા લાગ્યા, શીરીને ત્યાં આવી છુપીથી જોયું કે તે બેમાં એક સખશ મવાલી જેવો અને ખીજાને કોઈ ઇજતદાર ગૃહસ્થ જેવો જણાતો હતો એટલામાં તે મવાલીએ એક વહેતી છુરી કહાડી નઝીરની છાતીમાં બોકવાની કોશીશ કરી, પણ શીરીને સમયસુચકતા વાપરી પાછળથી પોતાની ચાકુથી મવાલીને જખમી કરી નઝીરને બચાવ્યો એટલે મવાલી ત્યાંથી ભાગી ગયો.

આ જોઈ નઝીર અજબ થઈ બોલ્યો “યા ખુદા, અમ જવાન તારું કેવું હેશાન ? છેક કટોકટ વખતે મને જીવતદાન બક્ષનારનું નામ ?”

“શુભ નામ.” શીરીને બોલી.

“કામ ?” નઝીરે પુછ્યું.

“એ કામ.”

“ઓ પણ અમ મારા જાનના બચાવનાર ફીરેસ્તા, દીલ્લભગી છોડ અને તારું ખરેખરું નામો નીશાન મને બેધડક કહે.” નઝીરે તેની ખાંધ પર હાથ મુક્યો જે શીરીને ખીસાડતા તેણીને માંથે ખાંધેલો માંથેનો ફુપેટો સરી પડ્યો અને છુટા ખાલ સાથની એક ઘણી ખુબસુરત ઝોરત તેણી ઝોલખાઈ આવી. નઝીર અજબખીથી ડંગ થઈ ગયો.

“ઓ હો ! એ ખાત હય ? મારા જાનનો બચાવનાર ફીરેસ્તા તે એક મરદ નહીં પણ મરદને શરમાંવે એવી ખાહદુર મીઠી મોહખતરંતી માહખુમ છે ? અમ નાજનીન, તને જોઈને હું નીહાયત ખુશ છું—તું ચાલ મારી માદર તથા મારી બહેન સાથે તુંને પીછાણ કરાઈ, કારણ કે હું એક દોલ-તવાન જન્મતશીન ખાનખહાદુર સોદાગર અખદુલ લતીફનો સાહેબજાદો છું. જે સાંભળતાં શીરીને ચોંકી” તારાં બેહદ હેશાનનો બદલો હું જુલ્લી શકુ તેમ નથી, બોલ ઓ દુરે આરામ તું છાં કેમ આવવા પામી ?

ભાઈ હું કુખીયા છું, શીર્ષ ખુદાની કુદરત મને અહીં ખેંચી લાવી છે. હું લાચાર બેચાર છું મારા માબાપ નથી મારા જીગરમાં આગના સોલા ઉઠ્યા છે અને ખુદા પાસે ફવા માગું છું કે મારી તે આગ હવે હવામાં ઉડારી દે.

“નઝીર તેણીનો ઉપકાર માનવા પોતાના ઘરમાં તેણીને લઈ ગયો. અજબ ખુદાની જ્ઞાન ! સાવકા ભાઈ બહેન એકમેક તરફ ખેંચાયાં.”

પ્રકરણ—૭ મું.

નજરીયાં મીલાએ જવો રે મોરે સધ્યાં,
નજરીયાં મીલાએ, કટરીયાં લગાએ જવો રે મોરે સધ્યાં.—ન.
ચંદ્રબદન મીંગ લોચની રે, મુઠ્ઠીમે અંગ સમાએ,
પ્રેમ દાર પીળ્યે રે, હિમંગ રંગ મન લાએ;
છયલ સીપઈયાં, કનકયાં, સંવરીયા, કમરીયા કટરીયાં.—ન.

મરહુમ સોદાગરનાં મકાનમાં તેની ઝોરત માહતાબ તથા બેટા નઝીર અને બેટી મુન્ની વાતો કરી રહ્યાં હતાં.

“પણ નઝીર તારી જીંદગીનો બચાવનાર શીરસ્તો ક્યાં છે? તેનું નામ શું?”

“માતાજી, એ મને બચાવનારને મારી સાથે લાવ્યો છું. આપણાં મકાનમાંજ તે છે. તે જવાન છે; ખુબસુરત છે; બધી રીતે લાયક છે પણ નાણાં વગર ગરીબ છે.”

“ત્યારે તેને કાંઈ લાયક ઇનામ આપવું જોઈએ “માતા બોલી.”

“માતાજી, તે ખરેખર ખાનદાની છે! કદાચ ઇનામ નામંજુર કરે અહા! તે કેવી મીઠી સીકલ! પણ તમે બેઠે ધારો છો તેમ મારી જીંદગીનો બચાવનાર મરદ નહીં પણ એક ઝોરત છે.” અને તે પછી નઝીરે પોતાની બનેલી તમામ કેફીયત પોતાની માતા અને બેઠનને કહી સમજાવી.

“બેટા, જે છોકરી મરદના કપડાં પેહરી બેપરદા બાહર નીકળે તે ધણું કરીને કાંઈ ઇમારી ને લુચ્ચી હોવી જોઈએ.”

“જે અફમી માફ છે માતાજી, પણ તમારું બોલવું બીલકુલ ગલત છે. તે ઇમારી નથી. ને લુચ્ચી બી નથી. તે કાંઈ ખાનદાની લાગે છે. તમે નજરે તેણીને જુવો ને પછી વાત કરો. હ્યો, હું પોતેજ તે છોકરીને તેડી લાઉં છું.”

નઝીર બીજા ઝોરડામાંથી શીરીનને તેડી લાવ્યો, માહતાબ તથા મુન્નીએ શીરીનને ડોકું ઢીધું.

“મારી પ્યારી માદર, એજ—એજ તે શીરસ્તો છે કે જેણીએ મારો જન એક ખુની કસાઈના ઝેરી પંજામાંથી બચાવ્યો છે. નહીંતો આજે જીન્દા તમે પાસે નજરે પડ્યો નહીં હોત” નઝીરે શીરીનની ઓલખ આપતા સમજાવ્યું

શીરીનનો હાથ પોતાના હાથમાં લઈ માહતાબ બેગમે કહ્યું “બહી છોકરી, તેં સોદાગરના અમારા આખાં કુટુંબની જીવી તો અચ્છી સેવા બજાવી છે કે જે સેવાનો બદલો અમારાં મોતની છેલ્લી ધડી સુધી વધાવાનો નથી.”

“અરે ખુદા ! જ્હેન તારી મદદ મળી નહીં હોતે તો મારા એક લાડકવાયા બાઈનું શું થતે ? હુંબી કેમ જીવવા પામતે ?” મુન્નીએ કહ્યું.

“મામ સાબ મીસકીને પોતાની ફરજ બજાવી છે. મારી લાચારીની વાત શું કહું ? મને શરમીંદગી થાય છે. અને તેણી ત્યાંથી બીજા ચોરડામાં ચાલી ગઈ.

“જેવી બહી છોકરી ! પણ નજીરના કહેવા મુજબ એને કેવું પૈસાનું દુઃખ છે ! પણ આપણી પેલી જુની પુતાવાળી દાસી આવે નહીં તો આયા અમીનાને બદલે આપણે એનેજ રાખ્યે.” માહતાબ બેગમે ધરાદો જાહેર કર્યો.

“હા મજા અમીના આવે ત્યારે તેને રજા આપી દેશું મને તો બાઈને બચાવનાર આ છોકરીનો ચહેરાબી ધઅઅઅઅજોજ ગમે છે !” એનેજ રાખ્યે. મુન્નીએ પોતાની માતાને ટેકા આપ્યો.

પરીણામમાં અંતે શીરીનને એક દાશી તરીકે રાખી લીધી.

કપડાં ખોવાઈ જાય છે ને ?

એકવાર ગયાં તે ગયાં પાછો પતોજ નથી ?....તો ગુસ્તાદજી પેસ્ત-
નજી શાહુનાની ઉત્તમ બનાવટની કપડાં પર નામ લખવાની
શાહી વાપરી તેમને ખોવાતાં અટકાવો.

બનાવનાર:—

ગુસ્તાદજી પેસ્તનજી શાહુના

કણ્ઠપીઠ—મુરત.

દરેક ઠેકાણે ચાર આને મળશે.

મળવાના ઠેકાણા:—ફરેદુન અને બરજોર, નસરવાનજી નવા, આર.
એફ. અચારીઆ. ફરામરોજ નવા, મનુ સ્ટોર્સ, યાદગાર સ્ટોર્સ, વજેરે.

પ્રકરણ—૮ મું.

શીરીનને વરસેક આ નોકરીમાં થઈ ગયું...તે ઘરની સઘળી આખતની માહેતગાર થઈ ગઈ. શીરીન એકલી એકલી એક ઓરડામાં વીચાર કરતી હતી.

“આહાહાહા ! એક દાસી તરીકે હું અહીં થાંખી ગઈ ? એજ વાહ વાહ ! હા, મુન્ની, ત્યારે તુંખી તારા હાથેજ મારી જલમાં વીટલાઈ છે ! તુંખી મારી મીઠી જખાન, મારો ખુશ્સુરત રહેરો, અને મારી બોળા બાળા સુરત બેઠ હસી છે ફસી છે. મને એક નેક છોકરી તરીકે તુંએ માની લીધી છે ! કેવાં મુરખાઓ ! અરે બોળા માતા, તારો બેટો પેલાં રસ્તે મળેલા મવાલીની છુરીનો ભોગ થઈ પડ્યો હતો તો હજારવાર બલકે લાખવાર બહેતર હતું, કેમકે હવે તો એક ઝેરી પથ્થુ સફેદ નાગણે તમારા મકાનમાં વાસો કીધો છે, તમારું લોહી પીધા વિના તે નિકળવાની નથી. ઓ મારી બેહેસ્તમાં સુતેલી માદર તુરજહાં, ખુશ થા, કે તારી બેટીના શીકારો પોતાની મેળે આંધળા બની તારી બેટીની જળમાં આપો આપ ચાલી આવે છે !”

તે કુટુંબની એકજ હોય એવી પલોટાઈ જવા છતાં પોતાનો કીનો કેવી રીતે જંગૂત રાખે છે તે આપણે ઉપલા તેના વિચારથી જોઈ આવ્યા.

÷

÷

÷

તે મા, બેટી મહતાબ અને મુન્ની દીવાનખાનામાં એકઠા મળી વાતમાં મશગુલ હતા એટલામાં નઝીર આવ્યો.

“માયજી આજે જે મેળાવડામાં હું જઈ આવ્યો તે મને મુખારક નીવડ્યો છે. મને કોઈ પેલો જન્મતની પરી ગુલરખ સાથે પીછાન થઈ છે, કે જે પીરમહમદ પેશાવરવાલાની બેટી થાય છે.”

“હા તે-તે ? હું પીર પેશાવરવાલાને કંઈક ઓળખું છું ! તે પહેલા તો અહીંજ રહેતો હતો, પણ પછીથી પેશાવર ગયો હતો તે ત્યાં કોઈ સાથે પરણી રહ્યો હતો. તેજ કીરીસ્તાનીને પેટની છોકરી તે આજે, સહિના મોંહડે ચહડી રહેલી ગુલરખ, માહતાબે તેણીને પીછાણી લેતા કહ્યું.”

“માદર ગુલરખ ખુશ્સુરતીનો ગોયા નમુનોજ છે જો, નઝીરે ચલાવ્યું.”

“એના પેદર પીર કાકાના નીકાહ વાસ્તે તે વખતે કંઈ સારું બોલાયલું નહીં; લોકો છયોક કહેતાં કે એની શાદીમાં કંઈ દાળમાં કાળું હતું.” માહતાબ બોલી.

આવી ખુબસુરત છોકરી મેં મારી આખી જીંદગીમાં એક જોધ નથી !" નઝીરે તેણીની તારોફ કરી.

"શું ગુલરખ તારી ધારેલી ઝરીનાં કરતાં પણ ખુબસુરત છે ?" ઝરીના નામની એક છોકરી સાથે તેની મરજી હતી કે જે ધરની દાસી શીરીન પણ જાણતી હતી તેની માદ આપતાં નાહતાં પુછ્યું.

નઝીરે જવાબ આપ્યા વીના ચાલી ગયો. શીરીન જે છુપીથી આ વાત સમજતી હતી તે નજરના જવા પછી અંદર આવી.

"માધજી, સંભાળ, સાવધ રહે ! ગુલરખની જાદુઈ તમારા એક પુરા ખેટા ઉપર અસર કરવા લાગી છે, તમારી પસંદગીની ઝરીન બાધના દીલના પુરઝેપુરઝા થયા છે. તમારો ખેટો ગુલરખ જેવી જાદુગરની મોહબતની જીલમી અને જાલીમ જંજીરમાં કેદ થયો છે અને તે બધી વાતની મને ખબર પડી ગઈ છે." અત્રે શીરીને બની શકતાં આગમાં લાકડાં લગાડ્યાં.

"અરેરે શીરીન એ તારી વાત સમજીને હું ગોચા જીવતી મરી જાઉં છું. અફસોસ મારા ખેટાને કેમ ઉંધું મૂળ પડે છે ?

પ્રકરણ—૯ મું.

એક દિવસ નઝીર પોતાના ખાનગી રૂમમાં એકલો પોતાની માથુકના વિચારમાં ગુલતાન થઈ ખેટો હતો. તેટલાં શીરીનને ત્યાંથી પસાર થતી જોઈ એટલે તેણે હાક મારી.

"જી હજુર, શું હુકમ છે ?"

"તું બલે આ મકાનમાં સદાની રહે ! મારા ઘરમાં તારા જેવી વફાદાર આવાની બહુજ જરૂર છે. માટે શીરીન, તું મને આવકારદાયક છે." નઝીરે માયાથી જણાવ્યું.

"હું આપ હજુરના એટલા બધાં માનને લાયક નથી હું કનીજ છું, નાચીજ છું." એમ કહી ધુટણીએ પડી નઝીરનો ઠંડો હાથ પોતાની ચશ્મેમાં દાખ્યો અને કહ્યું—મારા રાહબર શેઠ, ખેલો, મારી ઉપરના તમારા આટલા બધાં હેશાનનો બદલો હું કેમ અદા કરું ?

"હા ! એક રસ્તો તારે માટે ખુલ્લો છે; શીરીન તે મને એકવાર

મરતાં બચાવ્યો છે તે બીજીવાર મારા પગમાં જે જુલ્મી જંજીર જકડા-
વાની છે તેમાંથી મને બચાવી લે ! મારાં ગળાં ઉપર મારી પોતાની માદર
જલમ છુરી ચલાવવા માંગે છે તે તેને તેમ કરતાં અટકાવ ! તારી શરી
જુખાનમાં એવો તે મીઠાશનો આતશ આમેજ થયેલો છે કે તેના જોશથી
મારી માતાનો ગુસ્સો મીઠી તરેહ પીગળી જશે. બોલ, મારા ખાતર તું
તકમાર છે ? ” નઝીરે તેણીનો ખરડો પસવારતાં કહ્યું.

“બ સરો ચક્મ ! શેહજી, શીરીને હા પાડતાં કહ્યું.

“પણ તું સમજે છે કે ક્યાં દુઃખ માટે મારી ફરીયાદનો શોર મચાવું
છું ? નઝીરે પુછ્યું.

“જી નહીં !” તેણી જણતી હતી છતાં નહીં જણવાનાં ઢોંગ કર્યાં.

“ત્યારે સમજ, કે મારાં માથે ઝરીના સાથે મારાં નેકાહ કરવા
માંગે છે. જ્યારે.....”

“અહાં આપ ઝરીના સાથે નીકાહથી જોડાવા માગતા નથી કેમકે
તમારું દીલ લુટનાર ગુલરૂખ છે; એ તે નરગીસ ચક્મ ! એ તે શીરી
સુખન ! એ તેની જુખાં નરમ, ગોયા આપને માટે એક આદત છે ! કેમ
ખરું કેની ?” શીરીને ટપેલું ચઢાવ્યું.

“આખાદ ! એમજ ! પણ તેં કેમ જાણ્યું કે મારું દીલ ગુલ તરફ
દોડ્યું છે ?”

“કેમ જાણ્યું ? એ તે માહશુખીને અક્ષાહે એવી તે બનાવી છે કે
ખરા મરદ બચ્ચાની મોહમત ગુલરૂખ તરફજ દોડવી જોઈએ.” શીરીને
બહી સળગાવી.

“પણ મારી માદરને હું કેમ સમજાઉં ?” નઝીરને હવે શીરીને સાથે
માઠ ખેંચે જોવું નાતું થઈ ગયું હતું જોકે કુદરતે પણ તેજ કયું હતું.

“સાંભળો, તમારા જીવનો, જીગરનો, તમારા મકાનનો અને હેલ્થે
તમારી દોલતનો તમે પોતે માલેક છો તમારું જીગર તમને જે તરફ લઈ
જાય ત્યાં જવાને આપ મુખત્યાર છો.”

“બસ મારી સચ્ચી સલાહકાર, તારું કહેવું ખરું છે, હું હમણાજ મારી
ખારી ગુલરૂખને મલીને હું તેના સાથે નીકાની આરજી કરું છું.” અને
નઝીર ખુબ ખુશીમાં આવી જતી સ્થિતિમાં ગાતો ગાતો ત્યાંથી વીદાય થયો.

પ્રકરણ—૧૦ સું.

તે નઝીરના ચનારા સસરા પીરમહમદનું ઘર સાદુ સુતરું હતું, અને પીરમહમદને અકસ્માત થવાથી હાલ તે મરવા સુતો હતો અને છેલ્લાં વાક્યો બોલતો હતો.

“બેટી તારા મરતા ખાપ આગલ સાચું કહેવાને મને વચન આપશે ?”

“બબ સરો ચશ્મથી ખાવાજી.” બેટી ગુલરખે કહ્યું.

“બેટી હું તને આ દુનીયામાં એકલી અટુલી ને નીરાધાર બેટી ચાલ્યો જઈ છું તેનો બડો અફસોસ મને થાય છે,” એટલામાં નઝીર આવી લાગ્યો તેને અકસ્માતની ખબર નહીં હતી.

“બેટા નઝીર, “પીરમામદ દુઃખથી ગમ ખાતા બોલ્યો ગધ કાલે મને મરણુતોલ અકસ્માત થયો છે અને હકીમે ધારતી આપી છે. હાય મારી પ્યારી બેટી ગુલરખનું હવે શું થશે ?”

“સાહેબ, હું એને પાક મોહબતથી ચાહું છું !” નઝીરે ઉમંગથી કહ્યું.

“મલા હું તે માનું છું ! બેટી, આવો જવાન લાખમાં એક સમજ. જીવતો રહે.”

ગુલે પોતાના બંને હાથો શરમથી, પોતાના ચેહરા ઉપર ઢાંકી દીધા.

“બેટી, ગબરા ના ! તું સારો રીતે જોઈ શકે છે કે મારો અંત પાસે આવતો જાય છે ! તારી પાસખાની માટે નઝીર જેવા જવાનની તને જરૂર છે !” પીરમહમદ આટલું બોલતાં બોલતાં ચાકી ગયા.

“અરે બોલો, ખાવાજી બોલો, હું શું કરું ? તમારી છેલ્લી પલો આરામથી પસાર થાય તેમ શું કરું ? તમારી મરણને તાબે થવા તૈયાર છું.” ગુલરખ દુઃખથી પુકારી ઉઠી.

“મારી છેલ્લી મરણ એટલીજ છે કે નઝીરને તારો હાથ આપ ! તેણીને તારી જીંદગીના સુખ દુખનો લાગ્યો બનાવ ! એજ મારી છેલ્લી ધડીની મરણ તને કબુલ છે ?” પીરમહમદે પુછ્યું.

“હા ખાવાજી મંજુર છે.”

“શુકરાના ! બેટા નઝીર, મારી બેટી આજથી તારા આશરે આવી છે; એને મોહબતથી પાળજો એની ઉપર એવું વહાલ કરજો કે એ પોતાના માખાપની ગેરહાજરી ભૂલી જવા પામે !”

હું એને મારા જન કરતાં પણ વહાલી ગણી એની પાસખાની કરીશ.

નજીરના આટલા શબ્દો સાંભળતાં અને ગુલરખની રાજી ખુશીથી મંજુરી મેળવ્યા પછી પીરમહમદ જરા શાંત થયો, પણ થોડો સમય જતાં દુઃખે પાછો ઉઠાળો મારતાં તેનો પ્રાણ ચાલી ગયો.

પ્રકરણ—૧૧ કું.

(રામ ભેરવી-તાલ-લાવણી.)

સાંપકો દુધ પીલા કે ઉછેર દો, ડંખ વેલ મારે અગર ન ચુકે,
દુર્જનકો સરપે બે બીકાય, મારી દીવે બીન કબુલ ન ચુકે;
પ્યાળકો અરકે કપુર મેં સીંચદો, બાસ કબી ખુશખુ નહી દેવે,
આસ નહીં રખીયે શીરીનસે, ઘાત કીયે બીન કબુલ ન ચુકે.

દોઢ વરસ બીજું પસાર થઈ ગયું છે, હાલ શીરીન મકાનમાં એક-
લીજ હતી અને પોતાનાં મન સાથ તરંગો ચલાવી રહી હતી.

“ચલો ! પીક કાકાને મરવાને છ માસખી થઈ ગયા, નઝીર ને ગુલ
પરણીને પરવારી ગયાં અને ધરના બધાં જણાં બાહેરગામ ઉપડીબી ગયાં !
શું અલાહોતાઅલાની કરામત !”

“નઝીર સાથ પેહલી પીછાણ કરાવામાં શું તે ખુદાને હાથ હશે ? જેને
જાન મેં બચાવ્યો તેનોજ જન લેવાની પણ મારી સરજત ! હાલ આખા
આ મહેલમાં હું એકલીજ છું, જે ચાહે તે કરી શકું એમ છું.” બાવા
વિચારોથી શીરીન બામમાં બટાર મારતી હતી તેટલાં કોઈ અજણો સખલ
ત્યાં આવી લાગ્યો.”

“એ કોણ છે ?” શીરીને પુછ્યું.

“બાપજી ગુલશખ પીરમહમદ પેશાવરવાળા અહીં રહે છે ?”

“અંહ તમે ગુલશખને પુછો છો ?—જી હાં ! કેમ શું હુકમ છે ?”

“હું જરા તેમને બાસ મલવાં માંગુ છું ! મારે જરૂરી વાત કરવી છે.”

“હં, મલવા માંગો છો ? તમે અહીંના રહેવાસી નહી હોવ, કોથી
બહારગામથી આવ્યા હશે ? આપનું મુખારક નામ ?”

માર નામ—“કરીમખાન છે, આપનું નામ જાણવાની રજા છે જી ?”

“માર નામ શીરીનખાનું.”

“હા ! નામ મુજબ કામ ? ખરેખર તમારો શીરો મુખડો કોઈ પણ
જેનારને છક કરે એવો છે. હું તમને જોઈને નેહાવત ખુશ છું. કરીમે
ચલાવા માંડ્યું.”

“આપ કોઈ ગુલશખ બાનુંના ખેશી હોવો ?” શીરીને પુછ્યું.

“જી હાં, મારો લગભગ અઘો જનમજ એની સંમતમાં ગયો છે !
અમે બે સમા કરતાં પણ વધારે છીએ.”

"હા! અને તે મુખમાં જ કે?" શીરીને પૂછ્યું.

"જી નહીં પેશાવરમાં!" કરીમે જવાબ વાળ્યો.

શીરીને ચોંટીને પૂછ્યું, "શું, પેશાવરમાં?"

"વારં બાર્ડ મને જરા કહેશો, એવન હાથ ધરમાં મલશે કે?"

"જી નહીં! એવણુ તો બહારગામ આવે બધા દીવસ થયાં હવા ખાવા ગયાં છે!"

"બહારગામ? ત્યાં કોણની સાથે ગયાં? પીરકાકાને વળા એ શું શોખ થઈ આવ્યો? કરીમે અજ્ઞાપીથી પૂછ્યું."

"બાર્ડ, ત્યારે તમે છેલ્લાં વરસમાં બનેલા બનાવોથી અંજણુ દીસો છો! શીરીને સમજાવ્યું."

"જી હા, હું પેશાવરથી મારા ધંધાને લીધે પાછો પેરીરા ગયો હતો અને ત્યાં હું લગભગ સાડા ત્રણ વરસ સુધી રહ્યો."

"હું તેમાંજ; પીર કાકા તો આવે બધા મહીના થયા મરી ગયા ને—"

"હેં, મરી ગયા? બધામાંજ અજ્ઞાપી જેવું! ત્યારે ગુલનું શું થયું? તે બહારગામ કોણ સાથે ગયો છે?" કરીમે ઇતેજારીથી પૂછ્યું.

"વળા કોણ સાથે જાય? તેમના ખાવીંદ સાથે."

"એટલે તેવણુ શું પરણી પથ્ય ગયાં?"

"જી હા," શીરીને આ વાતમાં હિલત લેતાં કહ્યું.

"બહુજ તાણુખી! શીરીનબાર્ડ મને કહેશો કે તેણી કોણ સાથે પરણી?"

"દોલતવાન સોદામરના છોકરા નઝીર સાથે!"

શીરીને મનમાં વીચાર કર્યો કે આ જવાનના હાથથી ગુલના બેઠનો પત્તો કાંઈ હાથ લાગે ખરો! જો તેમ બને તો મારા કીનામાં નવું જોર મહે! એવા ધરાદાથી પુછપરછ ચાલુ રાખી.

પ્રકરણ—૧૨ મું.

"નહીં, કહી નહીં! ખાવી બેઠમાની, ખાવી બેવદાર્ડ, હું કહી ચાલવા દેનાર નથી! હું એનો ખરોખર રસ્તો કરીશ! ત્યારે આપ કોણ? કરીમે પૂછ્યું."

"હું અહીંની દાસી છું." શીરીને સાદાપથી કહ્યું.

"તમારા જેવી એક ઉમરાવી તોર, માહતાખી મુખડાની એક બાનુ

આવતી નવી વાર્તા જરૂર વાંચવાને તૈયાર રહેજો - કીમત જેવ આના છે [૨૧]

તે નોકરડી-દાસી? અહા! હું કહીજી માની શકું નહીં! હું ધારું છું કે તમેા ખર્ચ મારી મશકરી કરો છો?"

"અસ્તમપુર અહા! હું તમારી મશકરી કરું? નહીં જનાજ, એ મારાથી નહીં બને! હું એક અદના દાસીજ છું!" શીરીને મનમાં વીચાર્યું કે હા! આ જવાનથી મારા કામની અરધી અરધ રહેતેક થાય એમ લાગે છે. પછી કરીમને પુછ્યું "શું તમારે કોઈ ખેશી મા પીછાણવાણુ અહીં મુંઝવણમાં નથી?"

નહી, મારાં ખેશીઓ છે પણ તે પેલાવરમાં છે. અહીં ગુલરખ સીવાય હવે મારું ઓળખાણવાળું કોઈ નથી." કરીમે કહ્યું.

"ત્યારે ફક્ત ગુલરખજાનું જ આતરજ તમે આજ્યા હશે? શીરીને પુછ્યું

હા નવ્વાણું ટકા તો તેમજ! કરીમે કહ્યું.

"ત્યારે એક ટકો?"

"મારો ધંધો!"

"તમારો ધંધો શાનો?"

"ફોટોગ્રાફર માને તસ્વીર ઉતારવાનો."

"હું વાહ, ત્યારે તો તમે ગુલરખજાનને એકરો પણ પાડ્યો હશે?" બાહોશ શીરીને વાત ચીતમાં તેને પકડમા-ભેવા માંડ્યો.

"બેશક, એની તસ્વીર જેમ મારા દીલના રંગેરંગમાં ફાતરામણી છે તેમ મારા હાથની પીછીથી પણ બનાવી છે! મગર, ગુલ શું ખરા પ્યારથી પરણી તમે એમ કહી શકશો? કરીમે પુછ્યું.

"ખચીતજ!"

"હા! એવકા એવકા, જેવી રીતે મારો જન તેના ઉપર સદેકે કીધો છે તેવી તરેક હું માનું છું કે આખી જહાંનમાં કોઇપણ મરદે કોઇ ઓરતને ચાહી નહીં હશે! અહસોસ તે બાહરથી ખુશ્નુરત દેખાતી પુટલી ખાતેનમાં આવી બેઠમાન?"

શીરીને કરીમખાન આગળ આમ લાકડાં લગાવ્યા કે "ગુલરખજાન આવશે ત્યારે કદાચ તમુંને પરણવાના આપેલા વચનથી તમારી મારી ચહાશે!"

"બેશક, તેના માય ખાપનો કુપો બેદ હું જાણું છું તેથી તે બેખાખરી બની જશે, મને બેઈ મહારાશે, પણ હું તેનો પીછો છોડનાર નથી."

૨૨] ફાસલ રોડ ત્રામ ટર્મીનસ પર ફેવરીટ, અને આવી ચાર્જ ખુબ વેચાય છે.

“હા ખરા, એ શું બેદ છે ?” શીરીને આતુર થઇ પુછ્યું છેલ્લે છેલ્લે નજીર રોડની ચાહદી ઉપર એ વાત બહુજ ચરવાતી હતી.”

“જો કે એ ધણીજ કુપી બાબદ છે, પણ તમે સમજી બહેનનાં વીસવાસમાં તે ખાનગી રહેશે એમ હું ધારું છું.”

“મારા મોટેના એવા માન માટે હું તમારી ખરેખર હેશાનમદ છું !”

“કરીમે બોલવા માંડ્યું—“સાંભળો, હું નાનો હતો ત્યારે સુરતમાં હતો. પણ, ફોટોગ્રાફર તરીકે પેશાવર ગયો, એક દીને ત્યાં એક ધણીજ ખુબસુરત છોકરી રહતી મેં જોયું, તેણીએ કહ્યું કે મારા પેદર ધણીજ સીક છે, મારે ત્યાં ખીજી કાંઈ નથી હું ડોક્ટરને તેડી લાઉં તેટલાં મારા બાવા આમળ બેસો.”

મારી અજાણ્યતા વચ્ચે તે પીરમહમદ ખુટો મારો જોલખીતો બધાયો, તે સુતેલો હતો, તેની નજદીક એક કાગળ પડેલું તે મેં ઉંચાડી સાચવી રાખ્યું હતું. આ તે લેવો ને વાંચો. તે કાગળમાં શું લખ્યું હતું ? તે શીરીને નીચે મુજબ વાંચ્યું.

મારી ધણીયાણી એમ,

આજે વરસો ઉપર જે તાર મારા ગુજરવાનો તારી ઉપર મોકલ્યો તે વહન ખોટો હતો, કારણ કે હું એક ખીજી જોરતના ફંદામાં પડ્યો અને તારથી બેવફાઈ કરી, તેને પેઠની એક છોકરી આજે ૧૪ વર્ષની થઈ છે, આ ચીઠી તું વાંચ્યો તે અગાઉ હવે ખરેખર હું મરી ગયેલો હોઈશ ખોટાને ખાતર મારી એ છોકરીને તારીજ ગણીને તેણીને પાળી પોશીને મોટી કરજે.

લી. લારી પાપી ખાવીદ

“વાહ, આ તો ખરેખર બેદી કાગળ છે. તેની પેલી ખીજી જોરત કાણ હતી ને પેલી છોકરી—?” શીરીને પુછ્યું.

કરીમે સમજાવ્યું. “હું તેજ વાત પર આઈ છું. તેને બચુમીયાંનું પોતાનું અસલ નામ ફેરવી પીરમહમદ રાખ્યું હતું મેં તેને વીશ્વાસ છતી લીધો; અને તેને બધી હકીકત કહી દીધી, તે એ કે બચુમીયાં હૈં પીરમહમદ સુરતથી ધંધા માટે પેશાવર આવ્યો. તે પછી તે પેરીશ ગયો ત્યાં એક હોટેલમાં ઉતર્યો ત્યાંની એક છોકરી સાથે તેને જોલખ પડી, પણ તેની ખરચી ખુટી તેથી એક

જણના એક ઉપર ખોટી સહી કરી નાંચ્યાં તેને ત્યાંની બેંક મારફતે મેલવ્યાં ! તેનું પાપ કુદું અને તેને જેલની શીક્ષા થયું. તેની ચોરીની ખખર પેલી ઓરનેજ પેલીસને આપી હતી એમજ તેને જાણ્યું, ત્યારે તેના પર તેને વેર પાછળથી લીધું, તે એમ કે જેલમાંથી એક તક સોધીને તેના હસી ગયો. તેજ રાત્રે તેની ઓરતનાં ઓરડામાં ધુસી તેના બધા પૈસા છુટી લીધા અને માથે છોકરીને પણ ઉચકી નાસી આવ્યો અને તેના એક દોસ્ત (મરનાર સોદામર) ને ત્યાં ઉતાર્યો, ત્યાં એક દહાડો નીંદમાં તેના કપડાંમાંથી જેલની નીસાણી તેના જોવામાં આવી હતી.” હવે શરીરનાનું તમે જોશો કે ગુલરખ તેજ છોકરી છે કે જે પેરીસની મડમને પેટની હતી એને કેદી પીરમ-હમદ તેણીને દગાથી ચોરી લાવ્યો હતો.”

“ઓહો ત્યારે ગુલરખને ખાપ એટલો દગાખાજ હતો ?”

“અરે જેવો તેવો દગાખાજ સો મવાલીમાં એકજ એવો આજદ હશે પણ હવે મને પુરંજ બોલી લેવા દ્યો.” કરીમ ઉલ્લતમાં બોલ્યો.

“આવી તરેહની ગતિ અથવા પીરની હકીકત જાણવા છતાં ગુલરખ તરફનો મારો પ્યાર કાંઈ કમતી થયો નહીં. અમે જાને જણ એકમેક સાથે શેહાદીના ગાંઠથી જોડાવાને કાલથી બંધાયાં ! પણ પાછળથી પીર કાંઈ મોહતની બીમારીમાંથી સાજો થયો, મારે કામસર બીજે મામ જવું થયું, તેટલા તેનો લાજ લઈ, તે મને પણ દગો કરવા મારાથી છુપો દુર દરાજ અહીં નીકળી આવ્યો. હવે મારી હકીકત સાંભળી લેવાના છનામમાં મને ચોક્કસ જણાવો કે બહાર મામથી તેઓ નહીં ક્યારે આવવાના છે ?” કરીમે પુછ્યું.

આવતા જુમ્માના દીવશે જરૂર આવશે એવો મને કાગળ મળ્યો છે અને મકાન નોકરો પાસે સાદસુદ કરાવવા મને જણાવ્યું છે.”

ત્યારે તો હું સનીસચરે ચોક્કસ આવીશ. તકલીફ માફ સલામ.

પ્રકરણ—૧૩ મું.

ઈસ્કને તેરે મુજકો દીલ, કયા કયા સીતમ દેખા દીવા,
અવશો ખુશીઓ છુંદગી, સારા જેહાં જુગા દીવા.—ઈ.
મોતસે આગે મર ચુકી, નેહી બદીસે કીયા મરઝ,
હસ્તીસે લેકે લા આદમ, જામે લકા પીલા દીવા.—ઈ.

જુઓને દીવશે તેઓ સમજાં બાહેર મામથી આવી પુગ્યા હતા.

બીજે દીને ગુલશખ ચેન્નપર બહારમામ ફરી આવ્યા પછી એટલી વીચાર કરવા લાગી કે “અહા નઝીર સાથની મારી દુન્યા કેવી સુખી છે? બોહા એવીજ મહેર રાખે તો કેવું સારું?”

એટલામાં કરીમ આવી લાગ્યો, તેને જોઈને ગુલશખ મબરાક મર્મ
“કેમ બાનુ મને જોળ્યો છો?”

“કાશ્ય કરીમ?”

“હા હું તેજ તમારો માનીતો, જન કરતાં પ્યારો તમારા બાપની જાંઘી—”

“અરે સુપ!” કરીમનું મોંઢ દાખી લેતાં તેણી મબરાકથી બેલી.”

“બજોત અછા, તું વધારે બોલવા દેતી નથી તો હું અહીંથી રૂખસદ લપસ, પણ માદ રાખજે હવે પછીની મારી વર્તણૂકથી તને મારી સાથ વધારે બોલવાની ફરજ નહીં પાડે!” કરીમ આમ બરમ અને બપકામાં બોલીને ત્યાંથી જતો રહેતો હોમ એવો દેખાવ કરવા મંડ્યો.

“નહી! નહી! કરીમ, એમ નહીં બનશે! તું મારી સાથ તોડ છોડ કરીને ના જા! બોલ તુને શું જોઈએ છે?”

“મારો હક, તારું દીલ.” કરીમ દમામથી કહ્યું.

“મેં તારી સાથ બેવશાઈ કરી નથી, જે કરમમાં લખાયું હોય તેની સાથ નીકાલ થાય; જસ હવે પ્યાર શીવાય તુંને કંઈ પણ જોઈએ તો તેની માંગણી કર.” ગુલશખે કરમરતાં કહ્યું.

“એટલે મને શું એટલો નીચ સમજે છે કે મારો પ્યાર હું પૈસાના બદલામાં વેચી નાંખું? શું તું મને એટલો કનીશ્ટ ધારે છે? તેં તથા તારા બાપે આપેલું વચન તોડી તું બીજા મરદ સાથ કેમ જોડાઈ? કેવું સરમ બરેલું? કેવી બેવશાઈ? અફસોસ દુન્યાની સલતી ઝોરતો આવી રીતે વકાદારીનું ખુન કરતી હશે? કરીમ ગુસ્સાથી લાલ થતાં બરાડી ઉઠ્યો.”

“બાપ આસ્તે આસ્તે! કોઈ સાંભળશે તો મને આ ઘેરમાં રહેવું પણ કહ્યું થઈ પડશે. અમે પેશાવરથી મુંબઈ આવ્યા કારણ કે—”

“કારણ એજ કે હું બેદ ખુલ્લો કરું, તેથી તારા પપા બીહવા એજ કેની?” કરીમે ઉશ્કેરાઈ પૂછ્યું.

“હા એજ? જો હું મુંબ, ખરેખર તુંને દગાગાજ નીવડી! એમ

બોલી ગુલરખ કરીમની ખાંધ પર માથું નાંખી રડવા લાગી.”

“ઓ, હું તુંને પરાઈ ગોદમાં દખાતી કેમ જોઈ શકું? અહા! તે મને જીવતા મારી નાંખ્યો છે, તારા દીદાર જોવા વગર હું દીવાનો બની ગયો હતો!” કરીમે રડમસ બની કહ્યું.

“પ્યારા બાપ, મને માફ કર હું મારા, ખાવીંદ સાથ તારી ઝોળખ કરાવીશ! તે તારી સાથ જરૂર દોસ્તી ખાંધશે. એટલે તું મારા ખાવીંદના દોસ્ત તરીકે દરરોજ તારી બેઠનના દીદાર જોવાને આવ્યા કરજો! કેમ ઠીક કે નહીં?” ગુલરખે કહ્યું.

અત્રે બન્નેની વાતચીત ચાલતી હતી તે શીરીન છુપીથી સાંભળી રહી હતી.

“અચ્છા, હવે તું મને ક્યાં મલશે?” કરીમે ગુલરખને પૂછ્યું.

“પાછો આ જગા પરજ તું મને મલજો! હું એને મારી ઝોળખ-પેન્ટ છત્રી પડાવવાની બોલસ કરીશ અને તે હા કહે તો પછી એ મારો હું તારી સાથ તેવણની ઝોળખાણ કરાવવાની તક લખશ.”

“કામખી માફને તું મારી થઈ જા, ચાલ હાલ તો હું જઈ છું અને મને જલદા મળવાનો બંદોબસ્ત કરજો” અને કરીમ ત્યાંથી વીદાય થયો.

“ખુદા જણે કે મારાં કીશ્મતમાં શું લખ્યું હશે કરીમ મને ફસાવશે, મારા શાદીના સુખમાં બંગાણ પાડશે કે શું મને એ કરીમનો બહુજ ખોદ થાય છે અને શું રસ્તો કરવો તે સુઝ પડતું નથી. ગુલરખે વીચાયું.”

તેણી ગમીથી માંથુ ઝુમાવી બેઠી હતી તેટલાં નઝીર બાહેરથી આવી લાગ્યો અને પોતાની મોઢરદારને ગમગીન જોઈ અજબ થયો.

“કેમ પ્યારી, આજે એટલી તું દલગીર કેમ?”

“નહીં વહાલા, તેવું કશું નથી! મારા પેદર સ્વપ્નામાં આવ્યા હતા તેમની એક નાની તસવીર છે તે મોટી રંગીન કરાવ્યે એવી મારી મરજી છે, હમણાજ વેલાતથી આવેલો એક આર્ટિસ્ટ પાસેના હોટલમાં ઉતર્યો છે એમ મેં સાંભળ્યું છે તે મારા પેદરની તસવીર અચ્છી રીતે ઉતારશે.”

“એમાં શી મોટી વાત બસ એટલીજ વાત માટે દલગીર થઈ ગઈ? હા, હા.” નઝીર ખુશ મીઝાજે બોલી પડ્યો.

ઠીક છે તેને બોલાવજો અને હું જોઈવણ કરીશ. તેને ધીરજ આપી.

"ધારા, તમારી તેમજ માતાજીની પણ એક મોટી તસ્વીર કરાવ્યે."

"એમ તારી મરજી છે? ત્યારે તો મારા બાપાજીની તસવીર પણ સાથે સાથે રંગીન કરાવી લઉં. એને આપણા મકાનમાંજ એક રૂમ આપ્યે કે જેથી બધી તસ્વીરોનું કામ તે નીરાંતથી કરી શકે કેમ કીક કેની?"

"કહે છે કે છત્રી આમેદુદ્દાન બંને જીવતાં જમતાં માણસ જેવી બાંધે છે કીચર, મને કેવું મમે છે કે એવો એક દુનર હુંબી શીખી હતો!"

બીજે દિવસે કરીમખાન પોતાના કાંકડા લીખાસમાં હાજર થયો.

નઝીર તેને હાજલ થતાંજ સાંમે મળ્યો. "ઓહો! કાણુ કરીમ! એ તો સુલ્કનો મારો જીનો દોસ્ત? એમ કહી તેને સેકહેંડ કીધી "તને જોઈને ખુશી છું, જોનો દોસ્ત? મારી વાઈફને ફોટોગ્રાફીનો ધણો શોખ છે એ વાંને અંકેક પછી ત્રણ ચાર છત્રીઓ એનલાઈન કરવા આપશે ને તે વાં બાજુના કમરામાં જે મેં તારા વાસ્તે રાખ્યો છે, ત્યાં વાં બનાવજે ને થોડા દહાડા વાં મારો જીનો દોસ્ત મારા પરાણા તરીકે અહીંજ રહેજે.

"બજોત ખુશ. હોટલમાંથી મારો સામાન મંગાવી લાઉં છું." કરીમે પણ તે આવકારના પ્રમાણમાં તાજીમ તવાબથી જવાબ દીધો."

નઝીર તેને જોરડો બતાવવા સાથે લઇ ગયો અને ખાવા પીવાનું ત્યાંજ રાખી પોતાના મહેમાન તરીકે કાંઈ પણ જોઈવું કરવું માંગી લેવાને કહ્યું. અને તસ્વીરો પેન્ટીંગ કામનો સામાન લાવી કરીમ ત્યાં ફરી કામ થયો.

બીજે દિવસથી તે પોતાના કામપર મંડી ગયો, ગુલરખ અચાર નવાર નઝીરની ઝેરહાજરીમાં તેના રૂમમાં જતી આવતી હતી અને પોતાની સાસુ નણંદ કામમાં રોકાયેલી હોય ત્યારે કરીમની જીની મોહબત પ્રમાણે તેણી તેને ધ્યાન પણ કરતી હતી...આ તેમના વચ્ચેની છુપી મોહબત શીરીનથી છુપી નહીં હતી તે છુપાઈને બ્યારે ત્યારે તે ધ્યાનમાં ઉપર નજર રાખતી હતી.

શું વીચાર કરાયે?

તમે જેની રાહ જોતા હતા તે તમારી સેવામાં નીચેના ઠેકાણેથી મલશે. આસ કાન્સથી મંગલેશી ફેન્સી તપકીરની હાજરીઓ ૬૦ બરજોર, નવા, પ્રાચીતલાવ તથા કટલરી બજારમાં મલશે. એવંટ શાહુના સુરત.

પ્રકરણ—૧૪ સુ.

કયા કરે બરોસા હય જહાંકા ખરાખ,
યાર ગાર સારે બેવકા બને;
હય પુરા જમાના આજકા જનાખ,
કે ખુબ હમમે રંજે ઓર દે આજખ ?—કયા.

‘નઝીર પોતાના ઓરડામાં બેઠો હતો અને વીચારણા કરેગ થવા પછી નોકરને બોલાવ્યો નોકરે પૂછ્યું.’

“કુચ હુકમ હય જનાખ ?”

“શીરીન કીદર હય, ઉસ્કુ ખુદા લાખો !”

આ હુકમ સાંભળી નોકર ગયો અને શીરીનને મોકલી આપી, શીરીને આવતાં સાથ પૂછ્યું

“કેમ સાહીબ, કંઈ આપનો હુકમ ?”

“જોની બહેન, મારે તારી સાથ કંઈ અગત્યની વાત કરી તારી સલાહ લેવી છે, તું તે આપી શકશે ?”

“કોં નહીં જનાખ ? હું આપના પગની ખાક-એક દાશી, તમે જે હુકમ કહો તે બળ લાવવા તૈયાર !”

“હું તો તુને આપણી ધરસંસારી બાબત વીશે કંઈ પૂછવા આહું છું !” નઝીરે અચકાતાં, અચકાતાં કહ્યું.

“બેલાસીક પુછો સાહેબ. હું હાઝીર છું ?”

“આપણા ઘેરમાં કરીમ તસ્વીરવાલા કામ કરે છે તેની ચાલચલણ ક્વી છે, તે સારો છે કે ?” નઝીરે અચકાતાં અચકાતાં પૂછ્યું.

“અહા ! અકસર કરી તેની ખુબસુરતી કોઈ ઓરતનું દીલ લલચાવે તેવી છે અને કેંઈખી ખાવીદને તે સંકાશીલ બનાવે એમાં શક નથી.” શીરીને સ્ત્રી ચરોત્ર ચલાવ્યાં.

“શાખાસ ! સાંમાના પેટમાં શું છે તે પારખી લેવાની તારામાં અબજબજ શક્તિ છે ! કરીમ અને ગુલશખ વચ્ચેનો સંબંધ કેવો છે ? કારણ કે મને થોડો વહેમ હતો, મગર તારા શબ્દોએ મને ચોંકાવ્યો છે ! કે ખરો ભરમ શું છે ?” નઝીરે કહ્યું.

“શું કહું ? જો બોલું તો ગુલશખ તેમજ મુન્નીખાઈ બંનેથી હું પુરી ચમકશ.” શીરીને સરાસત ચલાવી.

“એટલે, શું મારી બહેન પથ્થુ કરીમ ઉપર રીદા છે!”

“તમારી ગુલરખ જેટલી તો નહીંજ!” શીરીને શાંતીથી કહ્યું.

“એટલે શું મારી બૈરી એક ત્રાહીત છત્રી પાડનારા સાથે એટલી છૂટ લેવાની કીમત કરે છે કે જે મારી બહેન માથનો રીદાગીને કરતા વધી જાય!” નઝીર ખુબ ઉરફેનાર્મ નવલ કર્યો.

“એટલું નહું તો નહીં હોમ, હું મોહડેથી કમ કહી શકતી નથી, ખરે પછાજ એજ કે બંનેના ધરાં પરાં તમે નજરો નજર જુઓ, અન પછી લમને પટવું લાગે તે કરો!”

અત્રે શીરીન બારી આગળ યુંકવા જતી હતી તેટલાં કરીમ આગળ ગુંટણયે પડી, કાલાવાલા કરતી ગુલરખ તેણીને બગીચામાં નજરે પડી. શીરીને આગલી કરી નઝીરને તે કોતક દેખાડ્યું અને નઝીર તે તરફ જોય તેટલાં શીરીન ત્યાંથી ચાલી ગઇ.

નઝીર તરત વેળા તે જોઈ ગમ ખાધ ગયો, થોડીવાર પછી ગુલરખ આવી લાગી.

“કેમ કાંઠ ગઇ હતી?” નઝીર ગુસ્સાથી ગરમ થઇ પુછ્યું.

“જરા બાગમાં ફરવા!”

“કાણની સાથે!”

“ગુલરખ ખામોશ રહી.”

“અરે બોલની દમ કેમ બંધાઇ ગયો? નાપાક ચુરલ બેવશ! તું નહીં બોલતી એજ દેખાડે છે કે તારા મનમાં કેટલી બેવશાઇ છે? ઓ નાસજ, હું તારાં બધા ફેલ જાણું છું! તું એમ ના સમજતી કે હું તારાં મકરથી અંજાણુ છું.”

ગુલરખ નીચી મુંડી રાખી બોલી. “ઓ નહીં, નહીં, હું તદન બેગુનાહ છું!”

“ઓ સુફેદ સાલ્લામાં સંતાયલી સાંપથ્થ, તું જ-મારી આગળથી તારું કાળું કર! તારું મોહડું બાળ! નઝીર એકદમ છેડાયો.”

“ખારા નઝીર, ખુદા કસમ તુજ ખારાની વફાદાર છું! મારી પર રહમ કર.” ગુલરખ ગળગળા અવાજે બોલી.

“રહમ, હેં-હેં, રહમ! જ બાગની અંદર ચેલા છપ્પીવાલાને ગુલરખ મંડીયે પડીને રહમ માંગ!” નઝીર બારે ગરમ ચતાં તાંણે માર્યો.

આ શબ્દો સાંભળી ગુસ્સા પરી ખીના સમજી બધા મનરામ મુઠા અને બે લી—“ઓ પ્યારા, પહેલાં મારો પુલશે નાંખજો પછી તમને મને તો મને મારો નાંખજો !”

“કહી નહીં ! જીન્હાર નહીં, તારા નીચ અધુન મોઢાંને એકાદ શબ્દ હવે હું સાંભળવા માંગતો નથી. બસ જા !” નઝીર હેડાવ્યો.

“જો પુદાને વાસ્તે તો—”

“ગુસ્સાએ ગુસ્સા મંડ્યે પડીને કાંઈ કહેવા માંગ્યું, પણ નઝીરે એક મનસ્વી આચકા સમેત તેણીને જમીન ઉપર ઉઘે મસ્તક પાડી નાખી અને ગુસ્સાએ જેસુદ થઈ ગઈ, તેણી ઉપર ભારે ગુસ્સાથી એક નજર પણ કરવા વગર નઝીરે ત્યાંથી ધીક્કાર સાથ ચાલતી પકડી.”

*

*

*

આ પ્રમાણે તે ખાવીંદ અને મોહરદાર વચ્ચે ઝઘડો તોફાન હવે રોજનું ચાલુ રહ્યું.

“એક દિવસે માતાએ પોતાના બેટાને કહ્યું, તો તું એમના એમના તમે માટી બેચર રહેવાના કે ? બાપી પહેલે તો જીવ પ્રાંચ કાઢી આપતો હતો ને હવે છેક શાનુ અંતેજ જુલ્મ કરી રહ્યો છે ?”

“તેનો સખખ મોતેખર છે માજી” નઝીરે કહ્યું.

“જમે તે હોય, તેના બદલામાં તારી બેરીને તું મમે તે શીક્ષા કર, પણ આપણાં કરતાં રમતાં ઘેરમાં રોજ રોજનાં એ મોઢાં રસ્તાં, નહીં જોઈએ.”

“મારું તો બધું મન થાય છે કે એ પાપી કંગાળ ઓરતનું પુન કરું. અહા ! અગર શીરીન તે વખતે મને નહીં રોકતે અને તે નાહસી નહીં ગયો હોતે, તો તે નીચ છખીવાલાનું ત્યાંને ત્યાંજ હું સીનું કાઢી નાંખતે મને નહીં ખખર કે એ એક દગાખાબ દોસ્ત નીવડશે.”

“બેશક, એક વફાદાર દાસી તરીકે એને બધુંજ નેક કીધું, પણ બેટા, હવે તું કજ્યાનું મોંઢ કાળું કર ! કાચુ જણે એનો ખરેખરો કસુર છે કે નહીં ? વળી તારા જનમે કાંઈ નજુમીએ તારે વાસ્તે બહુ પુરો હાલ જોયો છે તેનો મને સહાનો ડર છે.”

“તમારી જુલ છે ! એક પારકા મરદ સાથ ખાગમાં એકલી જમ, કલાકો સુધી વાતો કરે, વળી મેં નજરે જોયું તેમ કુંઘળ મંડીયે પડી

૩૦ જાન્યુઆરી ૧૨ જુન, ૨. બેનો મનીઓરડર કરવે દર માસે પર બેઠાં પુગાડીશું.

તેણી હજુર કાલાવાલા વટીક કરે ત્યારે તેનો અર્થ શું ? મારાં કલેજામાં,
શું માન છે તેનું વર્ણન હું કરી શકતો નથી. હા ! માતાજી એને મારા
ધર્મમાં કહાડો નહીં તો હું એમો પ્રાણુ લઈ આ—”

એક બહાજ મોટી ચીસ સાંભળી સધલાં દોડી આવ્યાં તે ચીસ
નજીરની માતાની હતી, કારણકે નજીરે જે શબ્દો ગુસ્સામાં હચ્ચારીયા તે
પચીસ વરસ ઉપર નજીરની કરેલા વરતારાનું પરીણામ નીપજવે તેવા હતા.
ગુલશખ ખીમાર પડી ગઈ અને કરીમ બરની બાહર રવાના થયો.

પ્રકરણ—૧૫ મું.

અપને જનીકો હમ પુસલાએ લાયેંગે—અપને.
રૂઠકે હમસે જહાં ગયે હો,
વહાં જાકે ન હમ મનવાએ લાયેંગે—અપને.
તું તો મહોબતમે મશહુર હય કામીલ કાતીલ,
નમં કયું હો ગયા ઇસ વખત તેરા હીલ કાતીલ;
અજ કરીખ આ ગઈ હય મેરીબી મનજીલ કાતીલ.
છોડે જતા હય મુઝે કાસ લીયે ખીસમીલ કાતીલ,
તુમકો ત્યારે છખીસે રસીસે ખુલવાએ લાયેંગે—અપને.

ગુલશખ ખીમાર હાલતમાં બેઠી હતી, બાજુમાં શીરીન વાત પર વાત
કરતી બોલી—“તમેને ખબર કે બાકી ?”

“શું ?” ગુલશખે કરાજીથી પુછ્યું.

“તે દીને તમે બહાજ ખીમાર હતાં ને હું તમારી હવા લેવા જતી
હતી ત્યારે રસ્તામાં કરીમ શેઠ મળ્યાં હતાં.”

“તેનું નામ બાર” ગુલશખે કહ્યું. “તેને લીધે મને કેટલું ખમવું પડ્યું,
બોલની તે કંઈ મારે વીશે બોલ્યો હતો કે ?”

“જી હા બહાજ, મેં પુછ્યું કે તમે આટલા દીવસ ક્યાં હતાં, તે કહેજો
સુરત ગયો હતો !” શીરીને દુકામાં કહી આગ સળગાવી.

“સુરત ! અહીંસા ! ! હજી મારે માંથે બાદળ ઘેરાયલું છે કે શું ?
હજી દુઃખ ખમવાનું મારે વરે અધુરું છે કે શું ? રખે સુરત જઈ આવીને
કંઈ “ઓરનું દોર” કરે !” ગુલશખે ખમખારીથી વીચાર્યું.

એક દીવશે કોઇ એક ચીઠી આવી— શીરીન જાણે જાણતી નહોત
તેમ છુપાઇ ગઇ. ગુલરખે એકલીએ તે નીચે સુજા વાંચી.—”

મારી વહાલી માઆશુક,

તારેથી છુટો પડ્યા પછી મેં મનને સુઝ્યું કીધું છે. તોપણ
એક રહેમને ખાતર આ લખું છું ! આજે રાત્રે ૧૧ વાગે બરમાં સરવે
સુતા પછી મને હરીયે કીનારે નાનાં ઝુપડાં આમળ મળ્યાં. હું તારા
લાજની કંમ નવીજ ગોઠવણ કરવા ચાહ્યું. હું તુંને તારે ઘેરજ
આવીને મળતે, પણ હું જાણ્યું કે તેમ કરવું હવે જોખમ ભરેલું છે.
યાદ રાખજે મારે ખાતર નહીં તો પેલી વાતને ખાતર તુંને જરૂર
આવવું જોઇશે. નહીં તો તેનું પરીણામ બણુંજ સુર નીપજશે.

લી૦ તારો કરીમ.

ચીઠી વાંચ્યા પછી ગુલરખ મનમાં પટપટી. “એ લખે છે તેમ એક
વખત મલીને જે તે લટકે કટકે કરી નાંખું. તે પછી તેણીએ ચીઠીને
જવાબ લખી કહાડ્યો અને શીરીનને બોલાવી.

“શીરીન—ઓ શીરીન !”

“હા આવીજ શું હુકમ કરમાવેજી !”

“આવ ચીઠી કરીમ શેહને જરા પોંદ્યાડી આવ, પણ તું જાણે છે
તે, નઝીર શેઠી આ વાત છુપી રાખવી જોઇયે તે ?”

હા, મને તે કહેવાની કાંઈ જરૂર નથી, મને કરીમ શેહ નજીકમાંજ
રહે છે તેનું ઠેકાણુંમી ખબર છે.

“ગુલરખ ત્યાંથી ચાલી જવા પછી શીરીને પાણીનાં દીપાં નાખી
સંભાલથી પરખીડું બોલી વાંચ્યું.”

“અહા ! એ ખાત હય ? ત્યારે તો મારા છતેકામનો દાવપેચ આજા-
નીયા ખેલી શકાશે.”

શીરીન ખુશીમાં આવી જઇ એકલી એકલી નાચવા ને ગાવા લાગી.

“ઓ તેગ તેગ ઓ તેગે આખદાર,

આજ તુઝે દુંગા મંચ તેરા શીકાર;

ખાસી એક ખાર, રહી ખુનખાર,

લે પહલા શીકાર—ચલકે હિસકા માર.

છોકું છોકું મમ ઉસે નહીં જન્દાર,

એ માતરે ઇન્તેકામ તું હો જા તેવાર."

દુરથી નઝીરને આવતો જોઈ શીરીને પેલું કવર જેમમાં છુપાવી જાયે કશામાં હોય નહીં તેમ સરખી થઈ ગઈ.

"સારું થયું કે તમે કટોકટ વખતેજ આવ્યા છો," શીરીને નઝીરને આવતો જોઈ કહ્યું, હું એક ધણીજ અમલની વાત તમને ખાતગીમાં કહેવાની હતી..."પેસો કરીમ તમે તરફનું અપમાન ખમી ચાલી ગયા પછી, ધણી દીવશો થયા પછી અહીં પાછો આવ્યો છો!"

"તે શું છે? મને એકદમ જાહેર કરી દે! "નઝીરે ઉલટથી કહ્યું.

"કહું પણ ને-એ શન્તે!"

"તો શું તું શરત કરીને એમ કહેવા માગે છે કે પાપી તેની ફેજ પહોંચાડવું નહીં?"

"પે હયાડવું-પણ શીથી, સાબુત પકડવા બાદ!" શીરીને કહ્યું.

"હીક છે તારી શન્ત મને કબુલ છે લે અથ વચન હવે તો ખસ?"

શીરી તે શું કહેવા માગે છે તે માટે ઇન્તેજાર ખની વચન આપતાં બેઠ્યો.

"જેવ અજે રત્ને તમરું ધર, તમારી ગુજરખ સદનું છોડી જઈ કરીમ સાથે ચલી જવાના વીચાર રાખે છે!" શીરીને ધીમે ધીમે કહ્યું.

"હે શું ખરી વત? હું કેમ માનું? એા હું કેમ માનું? સામેતી શું? અમીતગીરી—" નઝીર આ સમજી જાયે દીવાના ખની ગયે.

"-હુર, આ લેવે સામેતી! ચીઠી આપતાં શીરીને બેલી-તમારું વચન થઈ ગય્યો, અને ઉરેરાતા ના!" શીરીને તાકીદ કરી.

"બહા! હાથ દસ્ત વેજની સામેતી પણ તારી પાસ છે? હાજર!"

તમારી ચીઠી મે ધણીજ ધ્યાનથી વાંચી છે. અને લંબાણ વચર કરતાં હું એજ કવટ ઉપર આવી છું કે તમે નથી ગેઠવણ રા કરવા ચક્રાઓ છો ત અમલમાં મુકી મારા દુઃખનો છેડો લાઉં! હવે હું મારા દુઃખથી કંટાળી ગઈ છું; તમારો ઉપકાર મારી ઉપર કાંઈ નાનો શુભો નથી કે હું તમારો કેઈમી શખુન નાકબુલ કરવાની હીમત કરું અને તેથી હું લાચાર થઈ તમારી શરણે અવી, રત્ને તમે નેમેસે ઠેકણે તમારી ઉપર વીશ્વાસ મુકી આવીશ, તમે ત્યાં હાજર રહેજા.

"ગુલરખ."

“કેમ છું યદ્ય ખાત્રી?” ચીઠી પરખીડામાં પછી ખંધ કરતાં શીરીને બોલી.

“હા ખાત્રી થઈ! હવે શું કરવા માંગે છે?”

“હવે એજ કે આ ચીઠી હું પેલા કરીમને હવી પહોંચાડી આઉં!”

“હું, એ ચીઠી હું કેમ પોંદ્યાડવા દઈશ! દેખતી આંખે હું કેમ આંધળો બનીશ?” નઝીરે દુખથી જખમી થઈ પુછ્યું.

“ચાહ કરો તમારું વચન! તમે ઉતાવળા મત બનો, તમને ખીજેજ રહેતે કામ લેવા હું સલાહ આપવા માંગુ છું!” શીરીને કહ્યું.

“અને તે કઈ રીતે?”

“એ ચીઠી પુગાડીને પછી તે કંઈ જવાબ આપશે તે પાછો પુગાડીશ!”

“પછી!” બરે આતુરતાથી નઝીરે સવાલ કર્યો.

“પછી તમરી ગુજ રાત્રે કયે ઠેકાણે કરીમને મળનાર છે તેની હું ચોકસ બાતમી કહાડી તમને કહીશ: જ્યાં તમે આમમચથા જઈ ઉભા રહેજો આ તેણીને તેના સાથ બાગી જતી સાબુત મુદા સાથ પકડજો! અને પછી ગમે તે શીક્ષા તમે કરજો.” તેણીએ ચોક્કસ ગેરવી આપ્યું.

“અમ! પણ તમાં કાંઈ ફેર પડે ના?” નઝીરે ઉચ્છ્વ લઈધી.

“ફેર કેમ પડે? જહીન માથે તે બધો જુમમે છે.

“અમ છે? ત્યારે ઠીક તું ચીઠી પુગાડી આવ!” અંતે નઝીર શીરીની સલાહને અમમત થયો.

પ્રકરણ—૧૬ મું.

તે એક અંધારી રાત્ર હતી, દરીયે કાનારે માછલાં પકડનારા એકાદ બે માછી સીવાય ત્યાં કંઈ કુતરેં પણ જથ્થાતું ન હતું.

કરીમ એકલો અહીં તહીં ફરતો નજરે પડતો હતો. એટલામાં ગુજરખ ધીમે કદમે ગભરાતી ગભરાતી ત્યાં આવી લાગી.

“ફાણ ગુજરખ આવ,” કરીમ ધાડા પણ ધીમા અવાજે બોલ્યો.

“આવી અંધારી રાત્રે મને આખરે તેં ફરજયાત તેડાવી તું થું નવો ફેરો કવવા માંગે છે?” ગુજરખ ધીમા અવાજથી બોલી.

“હા, બોલાવી તે તાના ફાયદાનેજ વારતે, હું તેમજ તારી સાવકી સુરતથી નઝીર આગળ આવી, તારા બાપની બધી નાલેશી ઉધાડી પાડવા આહતી હતી, પણ મને ખાત્રી હતી કે તું મારા કલા પ્રમાણે વરતશે”

“વાઈ, ત્યારે તમે મને હવે શું કહેવા માંગો છો? ખોદાને ખાતર બાઈ કરીમ, હવે મારો પીછો છોડ. હું તદ્દન દુઃખી થઈ ગઈ છું.”

“હવે રહીને મને તું પીગલાવા માંગે તો તું જુલશે, મેં બધી તૈયારી રાખી છે. તું તારી સાવકી માતાને ઘરે મારી સાથે આવ ધડીએ ચાલ, હું તુને જરૂર સુખી કરશ.”

“ત્યારે શું આવ તમારી નવી ગોઠવણ કે? અફસોસ! હું તમને આવ છેલ્લી વખત કહું છું કે ફરીથી એવી બેહુદી માંગણી મારા પાસે કરશો ના! ઓ, હું તમારી સાથે કાંઈ સમાધાનીથી સમજુતી કરવા આવી તમને પગે હાથે પડી વીણવવા આવી, કે હવે મારો પીછો છોડો—પણ નહીં. મારા તમદારમાજ કાંઈ ખુફ લખેલું લાગે છે. હવે તો હું જીંદગીથી પણ કંટાળી ગઈ છું.”

નીરાશાથી ગુલરખ બોલી અને કરીમને બીહરાવવાની મતલબથી તે છેક કીનારે અમઠી મકરથી ઉભી રહી, પણ એટલામાં એક કાળા પોશાક વાલા, મોઢું વટીક લગભગ ઠાંકી દીધેલા સખશે, એક મજબુત આંચકા મારી ગુલરખને દરીયામાં નાંખી દીધી... એકજ ચીસ! અને દરીયામાં નાંખનાર સખશ ગેંગ થઈ ગયો.

“હા! ગઈ! ગઈ! તે નિર્દોશ ખુબસુરતીના નમુનો હાથથી ગઈ! તેણીને કરપીણપણે એમ દરીયામાં હડસેલી દેનાર કણ રુજી બચ્યો હશે? હવે અહીં થોભવું ઘણુંજ જામન બરેલું છે. હું દોડી જઈ પોલીસને ખબર આપું નહીં તો બેનાહક હેરાન થવું પડશે,” કરીમ આટલું વીચારી ત્યાંથી વીદાય થયો બીજી તરફ એક માછીએ પેલા કાળા લીખાશવાળા આરોપીને નાહરતો પકડ્યો.

પકડતાની સાથે માછીએ કહ્યું.

“સખુર! તું કાણ મુજી બચ્યો છે? કે એક જવાન બાઈ માણસને દરીયામાં નાંખી તું નાહસી જઈ બચી જવા માંગે છે? હું ત્યારનો તારો બધો તમાશો જોઉં છું.”

“મને એકદમ છોડ નહીં તો આવજ ધડીએ તારો પણ જાન લઈ લઈશ.” કાલા લીખાશવાલાએ કહ્યું.

“નહીં હું તુને કદી છોડીશ નહીં”...બન્ને વચ્ચે અત્રે ખુબ ઝપાઝપી થઈ.

“તું નહીં છોડશે તો મારી પાસે તેનો હથાળ છે !” કાળા લીખાશ-વાળાએ એમ કહી ખંજર કહાડી બતાવ્યું, માછીએ બીહને તેને છોડી દીધો, આરોપી નાહસી ગયો અને માછીએ ગુલરખને બચાવવા માહોમ દરીયામાં ફેંપી મારી.

બીજી તરફ નઝીર હાથમાં પીસ્તોલ સાથે ગુલરખ અને કરીમને સોધતો આવ્યો, તે આમ તેમ વમાસતો હતો, તેટલાં પોલીસનાં બે ત્રણ અમલદાર સાથે કેટલાંક માણસો ત્યાં આવી લાગ્યાં અને નઝીરને પકડ્યો.

“મને શા માટે પકડવામાં આવે છે ?” નઝીરે પુછ્યું.

“હમણાં જ દરીયામાં એક જવાન અબલાને આવકો મારી દધ તેનું ખુન કરવાના આરોપ માટે !” પોલીસે કહ્યું.

“હું કાંઈ જાણતો નથી, મને કાંઈ સમજ પડતી નથી !” નઝીરે ગભરાઈને જણાવ્યું.

“આલો મારી સાથે પોલીસ સ્ટેશન ઉપર, ત્યાં તમને બધી સમજ પડશે !” નઝીરને ઘસડીને પોલીસ ચોકીપર લઇ જવામાં આવ્યો.

સ્ત્રીઓનાં દરેક જાતનાં દર્દો માટે જગમશાહુર
સર્વોત્તમ શક્તિવર્ધક દવા

મહિલા જીવન

વધારે પડતો કે અનિયમિત અટકાવ, પ્રદર, લોહીવા, રુદ્ધોષ, શરીરનું ધોવાવું, પેટમાં થતો દુઃખાવો, કમરમાં થતી ફાટ, છાતીમાં ગભરામણ થવી, જીવ બળ્યા કરવો. બેચેની, ઝીણો તાવ, અશક્તિ, હીસ્ટીરીયા, જ્ઞાનતાંતુઓનો નબળાઈ, ગોળો ચઢવો, માથું કામમ દુખ્યા કરવું, હાંફ ચઢવી, અન્ન પર અરુચિ, ઉલ્ટી, ખાંસી, રતવા, ઝાડાની કમજોયાત, ગર્ભાધાનમાં વિઘ્ન ઈ. દરદો માટે અકસીર પુરવાર થયેલ છે. સુવાવડ પહેલાં યા સુવાવડ પછી યા સુવારોગમાં આપવાથી શરીર તંદુરસ્ત અને રૂઝ પુરૂ બને છે. ડૉ. રા. ર.), ત્રણ સીસીના રા. પા, ટ. ખ. જી. ૨૭. ટ્રેડમાર્ક 'એનસ' નં. ૩૦૨, દરેક શહેરમાં જાણીતા દવાવાળાને ત્યાં મળે છે.

બનાવનાર:—જે. એન. શેઠના. નડિઆદ.

હિંદુસ્તાનના સોલ એજન્ટ:—શ્રીમનલાલ પી. શાહ.

એવિંદ બીલ્ડીંગ, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨.

પ્રકરણ—૧૭ મું.

કોર્ટ બેઠી હતી.

કેદીના પીજરમાં નઝીર રડમસ જેવો ઉબેલો દેખાતો હતો.

ફરીયાદ પક્ષ—નામદાર, આ ફરીમ અને ગુલ્લુ વચ્ચેનાં થયેલા પત્ર વહેવારની નકલ, કે જે તોફમતદાર નઝીરનાં ગજવામાંથી મળી છે, એકઝીબીટ A. B. અને C.

શીરીન ખાનુનું નામ સાક્ષી તરીકે પોકારયું અને તેણી બોક્ષમાં બર્ધ ઉભી.

શીરીનની સાક્ષીનો મુળ સાર નીચે મુજબ હતો:—

શીરીન—“ગુલ્લુખાનું તે રાત્રે બાહેર જનાર હતી એમ નઝીર શેઠને ખબર હતું અને રાત્રે તે ઉસ્કેરાઇ બોલ્યો હતો કે જે ગુલ્લુખ પાંખી હશે તો હું તેનું ખૂન કરેશ.”

નઝીર તથા સ્વક્ષાં અતલગનાં આ વીરુદ્ધ જખાની સાંભળી અજબ થઇ ગયાં તે પછી ફરીમની જખાની લેવાઇ.

ફરીમ—“મરી હમીદત માન સ્ટેટમેન્ટમાં લખી છે. હું અને મરનાર વાતચીત કરતા હતા તટલામાં એક કાલા લીખાશાગાના આકરે અવી ગુલ્લુખને આવેલો મારી પાડી નાંખી! તે આંચકો મારનાર અકર ટ્રેબલ હતો તે મેં આળખ્યો નહીં, તેને કાલો સાલો ઓઢેલો હતો.”

ફ. પક્ષ—જુખાનીનો સાર એજ છે કે ગુલ્લુખ રાત્રે ઘરમાંથી બાહેર જનાર હતી એમ તોફમતદાર જણ્યો હતો અને તેથી તેની પાછળ તે ભરેલી બંદુક સાથે ખૂન કરવાના ઇરાદાથી જ ગયો હતો, પણ લાગ મળતાં તેણે ફરીયામાં પોતાની જાને નાંખી દીધી હતી. અને પોતાને ખૂનના આરોપથી બચી જવાની પ્રાર્થના કરી હતી.

નઝીરે પોતાને તીરદોષ જાહેર કર્યો, પણ જુરીના અભિપ્રાયથી તેને ફાંસીની મજા થઇ

લે કે ન ગણ અને અજબ થઈ ઘેઘાત કરવા લગ્યાં, નઝીરની માતા માહતાબ તથા બહેન મુન્નીની હાલત નહીં વધુની શક્ય એવી બચી રહી હતી.

પણ એટલામાં ગુલરૂખ પોતેજ જીવતી જાગતી એક માછીની માથે આવી લાગી. જેને જેતાંજ શીરીન એક ચીસ સાથે બેશુદ્ધ થઈ, સૈનું તેણીની તરફ ધ્યાન ખેંચે છે ગયું.”

માછીને સાક્ષીના પીઞ્જરામાં ખડો કરવામાં આવ્યો.

માછી—“તે રાત્રે હું માછલી પકડવા જતો હતો, પેલો આચકો મારનાર સખસને મેં પકડ્યો, તેની સાથે મને હાજનોજી થઈ, ખંજર મારવાની તેને નીચ કાશેષ કાઢી હતી તે દરમ્યાન મેં જાંચું કે ખુની શખસ મરદ નહીં પણ એક ઓરત હતી ! કારણ કે તેણીના બાલનો ચોટલો મારા હાથમાં આવી ગયો હતો. જે પછી મેં દરીયામાં ઝાંકાવ્યું અને બાઈને ડુબી જતી જણાવી, મારે ધરે લઈ ગયો. તે સાજી થઈ ત્યારે જાંચું કે તેના ખાવીંદજ રૂદ છે, તે આજે તેની તપાસ ચાલનાર છે ત્યારે ગુલરૂખને બહાં લાગ્યો.”

શીરીનને શક્ય પકડવામાં આવી. માછીએ તેને તરત ઓળખી અને ગુલરૂખનું મરણ નીપજાવનાર ખુની તરીકે જાહેર કીધી. શીરીને લાગ જઈ છુપીયા ખંજર કડાડ્યું અને પોતાની છતીમાં બેઠી દોધું, તેને પોત કિપર એવો તે જોસમાં ધા કર્યો હતો કે તે તાત્કાળિક તુટી પડી અને મરણનું છેલ્લું વ્યકુ બન્યું.

તરતજ નઝીરના બેરીસ્ટરે નબદીક દોડી બઈ મરતી વખતે તેની જખાની લઈ લીધી.

શીરીન ખેંચાતી જીભે થોડાક શબ્દો બોલી શકી તે એ હતા કે—
“મેં મારી માતાનું વેર માંગે આપ અને તેના ખાનદાન પર લેવાના કસમ લીધા હતા તે મેં મારી જીદગી સુધી પાળ્યા, હું નઝીરની સાવકી બહેન હજી એટલું બોલી રહું નહીં તેનો જાન આખર થઈ ગયો.”

સર્વે અજબ થઈ ગયા, પણ જાણી નઝીરની માતાએ, શીરીનની માતા તુરજહાં અને સોદામર વચ્ચેના મહેબત સંબંધની સ્વધર્મી હકીકત જાહેર કરી કે જે ખા. ખા. સોદામરે મરતી વખતે પોતાની જારતને કહી હતી, પણ નઝીરની માતા આજ સુધી એવું જણતી નહીં હતી કે ખા. ખા. સોદામરે કહલી વતને લગતીજ આ કાસી કહેવાત શીરીન તેની સાવકી દીકરાં હતાં !

તંદુર મરફત.

શારીરીક શાસ્ત્રને સમજવનાર, તંદુરસ્તીનાં નીચમો બતાવનાર, ઉત્તમ સંતતી પેદા થવાનું સાધન કહેનાર અને શરીરના રાગોને મટાડી શરીર બળવાન બનાવવાનો ઉપદેશ આપનાર જીંદગીનું અમૃત નામનું વૈદકીય પુસ્તક ૯૦) પાનાનું જે કાષ્ટ એક પોસ્ટ કાર્ડ લખી મંગાવે તેને મફત મોકલાય છે. પુસ્તક મલવાનું ઠેકાણું:—

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ. રાજકોટ કાઠીયાવાડ

ખાદશાહી યાકુતી. (રજીસ્ટર્ડ)

ગમે તે કારણથી યુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વીકારની તમામ વ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ બનાવી ખરું પુરુષાતન આપે છે. ખરી મરદાઇ આપનાર અને નબળા માણસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ બલામણુ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ બીજીની પરેજીની જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડબ્બો ૧ ના રૂા. ૧૦

ખાદશાહી યુનાની લેપ (રજીસ્ટર્ડ)

હિમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખરું પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ કતેદમંદ કલાજ છે. આઉસ એકની ડબ્બીના રૂપીઆ આદ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ—રાજકોટ—કાઠીયાવાડ

મુંબઈમાં દવા મલવાનું ઠેકાણું:—

મેશર્સ કેમ્પ એન્ડ કું. લીમીટેડ તથા

કાફરેડ મારકેટની અંદર અચારીઆની દુકાન ઉપર.

પ્રકરણ—૧૮ મું.

સુન સુન્દરી સીંદત આલા, દીલગરી ભરી દીખલાયા,
તુરાની સનઅતકી સુરત કર પએદા;
આલમમેં આદમકી રંગત ભરી તસ્વીરે,
જબ દેખી બન્દેને, સુરત ગરકો અપને;
એક રંગ પહેયાના સખસે ગુનવાલા—સુન.

ઉપલા બનાવને એક વરમ થઇ ગયું છે. કરીમ ને મુન્ની એક બાળુ સાથે બેઠાં છે, બીજી બાળુ ગુલરખ અને નઝીર અને ત્રીજી તરફ મહાતાબ બેગમ પરોણા સાથે વાતો ચલાવે છે. કારણ કે આજે મુન્નીની લાલચેદની ખુશાલીનો દીવસ છે. સોદાગરના કુટુંબ ઉપર ઉતરેલી વરસોની પરેશાની અંતમ થઇ છે અને શીરીનના મરણ પછી કાળુની સરાસત હતી તે બધું જી હેર થઈ ગયું તેનું પરીણામ આ થયું.

“પ્યારી ગુલરખ, તને મેં બેનાહક બદનાન કીધી, શીરીનના મરતી વખતના એકરાર પછી મારી ખાતી થઈ છે કે તું જ જેવી પાકમદ નીર્દોષને મેં બેવબુદ હેરાન કરી છે, હું ખરા દીલથી મારી ચાહું છું.” નઝીરે ગુલરખનો હાથ માયાથી પોતાના હાથમાં લઇને કહ્યું.

“વહાલા, મારીની શું જરૂર? હું અભાગણીના તમહીરમાં દુઃખ લખેલું હશે તે મેં ખમ્યું અને તે મારા ખુરા દીવસોએ સાથે તને પણ હેરાનગતીમાં નાંખ્યો. હવે આપણા દુઃખના આસમાનમાં એકબી વાદળો રહી નથી, ખોદા નીજેહમાન”

આ વાત ચાલતી હતી તેટલામાં માહતાબ નબહીક આવી એટલે કરીમને મુન્ની પણ તેમની પાસે આવી બેઠા.

ધરતી વડી માતાજી માહતાબ બોલી:—

“વહાલાંઓ, બેટા કરીમે મારી આગળ બધો ખુલાસો કર્યો છે, આપણે બહારગામ ગયા તેટલાં શીરીને એને જાળમાં લઇને કંવી રીતે પોતાનું હથ્થાર બનાવ્યો. તેણી સરાસત અને ચાલ્યાજીથી જ એ હીરા જેવો ખાનદાની જવાન ગુલરખની સતાવણી કરવામાં દોરવાયો.”

“હા માતાજી, મારી રૂબે મને પણ બધીજ પોતાના બાપની ભેદી ચાલ અને કરીમ સાથે કેવા સંજોગે આલખ પડી તેનું સ્વીરતર ખ્યાન

મને સમજાવ્યું છે, ખરેખર મને જણ્યાં તદ્દત પાક અને બેગુનાહ છે.” નઝીર ખુલાસો કર્યો.

જે સાંભળી માહતાબ હરખથી બોલી:—

“જે એમજ છે તો છોડરો આજની ખુશીની ધડીનાં હું બીજી ખુશી ઉમેરું છું. તે મારી બેટી મુન્નીને હાથ બધા જવાન કરીમ સાથે નેકાદથા બેઠું છું.”

છેલ્લા થોડાક માસમાં કરીમ અને મુન્ની અગાઉથીજ એકમેક પર નિસાર થયાં હતાં એટલે માહતાબના શપ્ત સાંભળી કરીમ અને મુન્ની બન્ને તેને પગે પડ્યા.

મુન્નીએ ખુલાશો કર્યો કે “માતાજી, કરીમને મેં જ્યારથી જોયો ત્યારથી હું એના પર નીજાર થઈ, પણ શરમની મારી મારા દીક્રોને જોશ દખાવી રાખ્યો. આજે મારી મુરાદ હાંસલ થઈ વારતે ખુદાનું તેમજ તમારું કેવું હેશાન ?”

“ગુલરખખાનુને એક બહેન તરીકે માનવા પછી જે સૌથી પહેલું દીલ માફ કાઢપણ્ય જોરતે બેઠ્યું હોય તો આ મારી પ્યારી મુન્નીએ.” કરીમે ટુંકમાંજ સમજાવ્યું.

તે પછી મુન્નીને કીશ કરી બાળુમાં લઈ જઈ કરીમ ખુશ ગુદતેગુ કરવા લાગ્યો—બીજી બાળુ ગુલરખ અને નઝીરે હવે સદાના સલાહ સંપન્ન થી રહેવાના અરસપરસ ઠેરાવ કીધા અને માહતાબ બેગમ ખુશાલ બન્યાં.

ગુલરખની સાવકી માતાને નઝીરે ફેટલીક મદદ કરી સુરત પાછી વિદાય કીધી.

આ વાતોમાં નેકી બહીનો સાર એ જોવાય છે કે ખાનબહાદુર સોદાગર અબદુલ લતીફે નુરજહાં સાથે દગો કીધો તે કરણીનો જવાબ તેને પોતાને તેમજ તેનાં બચ્ચાંને પણ કેટલાં વરસો સુધી ભોગવવો પડ્યો. એક ગુનાહનો બદલો લેવાનું કામ છનશારી પીતા તે પરવરદીગારનું છે તે નહીં સમજતા શીરાને પોતાની માતાનો કીનો લેવાનો અને કાયદો પોતાના હાથમાં લેવાની કોશિષ કરી જેના પરિણામમાં ખાડો ખોદે તે પડેની કહેતી ખરી પાઠી આપી અને “ખુરાનું ખુર” થયું.

“વાર્તા વિભાગ” નો ખાસ વધારો.

પટાલ પાણી જહેરી નાગણુ! ^{ચાને}

સેંકડો સીનેમા, નાટકો, વાર્તામાં ન મળે તેવી ગજબ મોજ
તથા સંસાર છતવાની ચાવી પુરી પાડતી—
ચાલુ વાર્તા—

લખનાર—રતનશાહ એફ. અચારીઆ.

(આગલાં સાંપણુથી ચાલુ)

“પછી શાની? મુવાએ આટલો વખત તન તોરીને, દીલ રગરીને નોકરી કીધી તે બલાધનાં બદલામાં આપણે તેનું બહુ ઈચ્છવાનું છે ખીણું શું?”

આ વાતને બે દીવસ વહી ગયા તે પછી વળી સાકરને સલીમના નામની ચુર થઈ આવી! જહાંગીર જરા ખુશમીજાજમાં હતો તે તકનો લાભ લઈ તેણીએ વાત છેડી.

“જોવની જાંઘુ આપરે એમ કર્યે તો કેમ? આપરે મુંબઈ પાછાં ફર્યે. તેહારે, હવે તમુને બણો ખરચ થઈ ગયલો છે, હાલ તરત વાધરાને કશું કંઈ આપતા ના ને પેલા સલીમને વારતે એક પાનસો રૂપીઆ કરી આપજો. એટલે તે લખને એને પોતાને ગામ ચાલી જવા કહીયે. ત્યાં જખને એટલા રૂપીઆમાંથી મુવો કોઈ સાથે પરણી જાય એટલે મારો વીચાર છેડી દેશે. જ્યારે એ મારો વીચાર છોરી દેશે ત્યારેજ મારાથી બી એનો વીચાર છોરી દેવાશે. મારો, જન, આટલો બધો પૈસો ખરચે છે તેમાં એટલા સેવટના ખરચી નાંખે તો માથેથી હંમેશની જંજળ જશે. એ મુવા નોકરને લીધે તમારા જીવને ધડી ધડી સંતાપ થાય છે તે બી તણી જશે.

“મેં હજી પરમ દહારે તો તારા કહેવાથી પચાસ ખીડ્યા ને વરી એટલામાં પાનસો આપવા કહેજ?”

“પ્રત્યાશ તો જન મેં ઉછીના લીધેલા તે આપીયા તે જ્ઞાના ગણોછ ?”

“નહીં તારા કહેવાથી એ હારેમન બદમાસને પચ્ચક્ષી મોકલ્યા તેજ મારે નહીં આપરા હતા ? માર તરફની એક પૈખી તેને હવે હું આપનાર નથી ? આટલો વખત તે કંગાલે તારી ઈજત લુટી તે ઉપરથી તેને શું તું સામું ધના અપાવેછ ?

“જેમ તમારી મરજી જીવ, હું તો ફક્ત તમને ઘડી ઘડી નારાજ થતા અટકો તેથી કહેતી હતી. તમારો નહીં ખુશી હોય તો કંઈ નહીં.” અને અહીં તેણીએ વાત ફેરવી તોલી. બીજી ત્રીજી વાત કરાવી પાછી જહાંગીરને ગંમતી વલણ ઉપર તેણી લાવી. અને સદાઈયા સલીમની વાત પાછી લુલાવી નાંખી.”

તેઓ આવી રીત મજાક કરવાને બદલે કાંઈક ખટાશ તીખાશની તડાતડી અને સીકનેસ લેવાની મુંબઠ પાછા કર્યા.

તેઓ મુંબઠ આવ્યા તેજ દીને વાવરો જાણે નરમ ઘી જેવો જહાંગીરને જણાયો. કારણ કે તેને સેકહેંડ કરા, જણે તેને જોયા વગર ટેલા દીવસનો જીવ ટીંગાજ રહ્યો હોય તેવો દેખાવ કીધો અને પેતાની સીક વાપરની સારવાર કરી જગલની વચ્ચે તેને સંભાળી તેથી જાનજન ઉપકાર માન્યો.

“ખરૂં માનજો જહાંગીરશાહ, કે પહેલ વહેલી પીછાણુ વખતે મને તમારા પર ભરસો નહીં આવ્યો હતો, જેમ બીજા સખશો મતલબ વખતે દોસ્તી દેખાડી તે પુરી થતાં ખસી જાય તેવા તમે નથી. પણ તમે મારા મુરખી તોલનાં ને દુઃખસુખ અડીબીડી વખતનાં એક લાયક શીરછત છેઓ. અગાઉ એક વખત તમને અપમાન કરી મેં ચીઠી લખાવી લીધી, તેથી કંઈથી મનમાં ઓછું લાવશો ના તે વખતે હું તમેને બીજાઓ જેવા સ્વાર્થી સમજતો હતો પણ હાલ મારી હું તે લુલ જોઉંછ તમારી તે આપેલી ચીઠી મેં ફારી નાંખીછ, તમે બેશીકર રહેજો. હું ખજા સાથે ખુરો હોવશ, પણ તમને કશી દગો કરશ નહીં !”

“તમારા મારે વાસ્તેના વીચાર ફેરવાયા છે તેથી હું ખુશી છું ને એવાજ તેક વીચારથી આપરા વચ્ચેનો સંબંધ સદા કાયમ રહે એવી હું કુવા જહાઉંછ.”

વાવરાએ ઉપલી વાતચીત પછી થોડોક વખત જહાંગીર સાથે ધણી

લાયકીથી ચાલ ચલાવી. અને સારો છૂપ બેસાડવાને ખાતર પૈસા કઢાડાવવાના થોડો વખત તેને અખાડાજ કીધા. જો કે તેમ કરતાં તેને જીવ પર વત આવી. પણ તેની નેમ જીવીજ હતી.

આજી બાબુ એમ જહાંગીર પાસેથી પૈસા ઓઢાવાના બંધ કીધા કે તેને બીજી તરફ નજર દોડાવી. તે જાણતો હતો કે સાકર નજીક કોઈખી તેનો દોસ્ત, જહાંગીરની હાજરીમાં જતો તો તેને ગમતું નહીં, તેથી તે બંજાએ મારફતે આવક મેળવવાને અશક્ત થઈ પડ્યો. જો કે તેના બદલામાં જહાંગીર પાસેથી તે પુરતાં કરતાંખી વધુ મેળવતો. વળી જહાંગીરેજ રાખેલા જુદા રૂમમાં બીજાએને ધરે લાવે તે બની પણ કેમ શકે? તેથી જેમ સાકર આટલો વખત જહાંગીરથી ડરીને ચાલતી તેમ વાધરો પણ આકેશ રાખીજ ચાલતો.

પણ તે આંકોશ એક દીને ટુટો. તેને રેશ માટે એક સારી ટીપ મળી અને તેમાં લગાડવા રૂ. ૧૦૦ ની જરૂર પડી. હવે હાલને કાલ જહાંગીર પાસે તો નહીજ માંગવાનો ઠેરાવ કાઢ્યો, ત્યારે જામખી ક્યાં?

તરત તેને સલીમ યાદ આવ્યો.

રાત્રે રાખેતાનો તે બંને જથ્થુ વચ્ચે પાના, પાસા ને દારૂનો ખાહર ચાલ્યો, વાધરાએ જોયું કે હાલ સલીમ પાસે પૈસાની કંઈક છુટ હતી. તે જાણતો નહીં હતો કે તે જહાંગીર મારફતે સાકરે મેળવેલા—અને છુપીથી સલીમ પર મોકલેલા પૈસાનાજ પ્રતાપ હતા! તેને તો પૈસાનું કામ હતું પછી તે જોઈયે તો જહાંનમની ખારમાંથી સલીમે મેળવ્યા હોય.

“સલીમ, મને એકસો રૂપીઆ આપશે મને ઘણીજ જરૂર છે. મને થોડા દહાડા પછી એક મોટી રકમ મળવાની છે જે મળતાં હું પાછા આપશું.”

“અરે શું વત કરે છે? તમને દોલતના કુંગર જેવો જહાંગીર શેઠ હાથ લાગે. એટલે હવે પૈસાની ને સલીમની શી જરૂર હોય? તેમ છતાં જોઈતા હોય તો લેવની અય સો રૂપીઆ હાજર છે. મારા પૈસા છે તે તમારાજ છે. મેં જુદાઈ કોઈ દીન રાખી નથી ને રાખશખી નહીં.”

“શાખાચ સલીમ. તું તે ખરો દોસ્ત.”

“પણ ખરા દોસ્તની કદરજ તમને કહાં છે? આજ કેટલા કેટલા વખતની ઈમાનદારી, જાન ફેશાની ને મહેનત હેપર પાણી ફરયું? કે મને

મારી ખાઈની તબીયતની ખબર અંતર લેવ ને મોંઢખી એવાનો હુકમ નહીં ?
અરે એવા જહાંગીર શેઠ તો મણખી આવશે ને જશે તેથી શું તમે બેઠાએ
મારી મુરવત છોડી દીધી ?”

“હા, સહીમ તું કહેછ તે ખરું છે. આટલો વખત સાથે ને સાથે
વસેલો, દુઃખ મુખે મદદ કીધેલી, એટલે તુંને લાગણી થતી હોશે, હું એ જુઝ
કપુલ કરું છું પણ તે મારી જુઝ નથી, જહાંગીરજી એવો કમખખત વહેમી
મુલેલો છે કે કાંઈખી મરદ સાથે સાકરને વાત કરતી જોય છે કે બહુકી
જાય છે. છતાં આટલા દહાડા તું બોલ્યો કાંય નહીં ? ચાલ, આજે એ
જહાંગીર રાતે હોટેલે ચાલી ગયો હશે તો હું તુંને સાકર આગળ લઈ
જઈશ, હો આવ વચન !”

પ્રકરણ—૩૪ મું.

[આવી બન્યું ! આફતની આગમાં ! સોમાં એક નહી
મળે એવો ખીતા અને ભરથાર ! પરણેતર એટલે દાહતથી
બહેતર ! એક નવી જાતનું હથીયાર, આ તર કે પેલે તર !
એસ કે વીનમાં ચારે ખુશાલ,—બાયડી તો નરી જણે ટંકશાળ !
“હી હી, પેસા શું ચીજ છે ? તમારો રોશન કેમાગ જેવો
મુખરો તેજ લખખો રૂપીયા છે” !!!]

જુરા ભરથારથી નિર્દોષ મોહરદારને ખુદા બચાવે !

સંસાર સામરમાં પત્ની—પત્નીનું પરણેલું જોડું સર્વોપરી સુખ અને
સંપ ભોગવતું સોએ પાંચખી હોય તો ભાગ્યે ! પણ તેમાં વાધરા જેવા
પેસાના નીચ પત્નીએ અને વાધરજી સાકર જેવી હવસી ડાકણેનું જોડું
ભોગજોજે સાથે મળે એટલે તો સોસામટીમાં એક સાંપ તો શું પણ જેઠરી
નામણની ગરજ સારે !

જહાંગીર સાચના મહીનાઓના પરિચયથી સાકર કંટાળી તો નહીં
હતી. પણ તેનો એક વારનો જીવજન સહીમ વારંવાર હેયે ચઢી આવતો
હતો. વળી પેલી તરફ જહાંગીર મારદતેજ સાકરે મોકલેલી રકમના પ્રતાપે
સહીમે વાધરાને સો રૂપ્યા ઉદાર દીલે ધીરી, વાધરા પાસેથી સાકરને મળ-
વાનું વચન મેળવી લીધું હતું તે આપણે જોઈ આવ્યાં.

દુન્યામાં એવા પણ ભરથારો નથી એમ નથી, કે જેઓ પોતાની પરણેતરને એક સોનાના સીંકા પાડવાનું મશીન સમજતા હોય ! તેઓમાં પોતાની પરણેતર માટે માન કે ધ્યાર ન હોય તો સમજ્યા-પણ તેઓ પોતે તેણીને પાલનદાર પત્ની છતાં એક નજીવી રકમ મેળવવાની નીચ આસ્થાને ખાતર પરજીતના પરાયાઓની પનાહમાં તેણીને સોંપે, તેનાં કરતાં તો એક ઢેડ કે ગાય કાપું કસાર્ધ હિંચ દરજ્જેનો મંથાવો જોઈએ-તેના કરતાં તો જંગલી જનાવરો કે કુત્રાઓ વધુ ઇજતદાર લેખાવા જોઈએ.

÷

+

+

હવે આપણે લાંબે વખતે કલકતા તરફ નજર દોડાવીશું. જહાંગીર પોતાની યૈરી બચ્ચાંને મળાને જે અભાગ્યા ચોપડીએ નીકળ્યો, બેંકમાંથી તેના વડાઓની થેડાક મહીના માટે રજા મેળવી જે મોટી રકમોના લોન બોર્ડ સાથે લઈ ઉપડ્યો હતો, તે રજાની મુદત પુરી થઈ ચુકી હતી.

ખાન બહાદુર જહાંગીરશાહના યૈરી બચ્ચાંઓને મનથી પોતાનો વાલી ચેંજ પર ઉપડી જવા પછી થોડા દિવસ તો ઘણુંજ અસીકું લાગ્યું. જહાંગીરનું સવારે ઉઠે ત્યાંથી કે રાત્રે સુવે ત્યાં સુધીનું નીચમીત સંસારી ગ્રામીણ તેઓ ડગલે ને પગલે યાદ કરતાં હતાં. તેઓ બચ્ચાંઓની માવજત કરતાં, ગુચીક શીખવતા, બંદગી કરાવતા, ને સાંજે ફરવા લઈ જતાં. એક સો પીતાઓમાંથી આવો માયાવંતો પીતા મેળવવાને તે બચ્ચાંઓ નસીબદાર હતાં. એવા અનેક ભરથારોમાંથી ગુણવંતો વફાબરો ભરથાર મેળવવા માટે તેની મોહરદાર દીનખાઈ પોતાને ભાગ્યવંત સમજતી હતી.

પંદરેક દિવસ વીત્યા પછી તે બચ્ચાંઓને પોતાનાં પીતાની ગેરહાજરી સાધારણ લાગી, તે માતાએ હવે ધરનું કામકાજ ઉપરાંત ઘણીને ભાગની માવજતનું દરેક કામખી ઉપાડી લીધું. તેણી પોતાના વહાલા બચ્ચાંઓની દરેક જતન રાખી તેઓને સંતોષ આપતી, પણ મન સાથે પોતાના સાચા ભરથારની યાદમાં ગમગીનજ રહેતી અને ક્યારે પાછો ફરે તેની કાગને ડોળે રાહ જોતી.

પણ જ્યારે જહાંગીરને પાછો ફરવાની ધરેલી મુદત પસાર થઈ ગઈ, ત્યારે તેણીની ચીંતામાં વધારો થયો, કારણ કે હેલ્લે હેલ્લે જહાંગીરને કાચનાં કામજો આવતાં પણ બંધ થયાં !

જો કે આપણે વીસમાં પ્રકરણમાં જોઈ આવ્યા તેમ તેમ ટી બેચરમાં કાંઈ ઝ.ઝ. ધરાપરાં જેવું હતું નહીં. તેઓ બન્ને એકમેકને અત્યાર અગાઉ

સાચાંજ હતા, અને કમલ પત્ર વગર એકમેકને એક બહીખી ચેન પડે નહીં તેવું હદમદાર ઘેલાપણું તેઓમાં હતુંજ નહીં, તેમાં, જે કદચ કદચ આવતાં પત્રોની જ્યારે બંધ થયાં ત્યારે તેણી શીકરમંદ બની.

તે શીકર કાંધ જહાંગીરની ચાલ ચલણ સંબંધી હતીજ નહીં. આવા સુદા ભરથાર સંબંધી શક હપજવે તેવું હતુંજ નહીં. તેણીને તો માત્ર તેની તંદરોસ્તીની કાળજી થતી હતી, અને જહાંગીરની તખીયત અસુખી હશે કે કેમ તેનીજ માત્ર ચીંતા તે ધરાવતી હતી.

તેથી, તેણીએ પોતાના વડા દીકરાને એક દીને જહાંગીરવાણી બેંકમાં પુછપરછ કરવા મોકલી આપ્યો. તે વડો દીકરો હવે જાણે માટીડો જેવડો થયો હતો અને તેથી તે બેંકના વડાએને મળીને સધળી રૂબરૂ પુછપરછ કરી આવી શક્યો હતો.

બેંકમાંથી પુછાસો મળ્યો કે જહાંગીર તરફનું કશું કાગળ હાલ મળ્યું નથી. બેંકવાલાઓ માનતા હતા કે જહાંગીર કદાચ તખીયતથી નાદુરસ્ત હશે અથવા તો તેના જેવો એક બેંકનો મોલાદાર માથુસ, મુસ્તકીમ કારણ વગર લાંબી મુદત ગેરહાજર રહેજ નહીં અને જે વધુ વખત જહાંગીર રોકાયો છે તે કદાચ બેંકના લાલ માટેજ હશે. તેથી તેઓ જહાંગીરને જલદી બોલાવવા કે લખવાની જરૂર જોતા નથી. તેઓ પોતાનું કામ પુરેપુરું સમજે છે અને તેઓ વખતસર પાછા ફરવા નથી તેથી અમો બેંક માટે સારાં બવીખનીજ આશા રાખ્યે છીએ.

જહાંગીરના તે વડા બેટાએ આવી પોતાની માતાને મજકુર પુછાસો કહી, જે સાંભળી સધુરીથી બેસી રહેવા સીવાય બીજો છુટકો નહીં હતો.

જહાંગીરના છોકરાંઓ રકુલ કેળવણી તેમજ ધરની રાખેતાની કેળવણીથી પણ આગળ વધતાંજ રહ્યાં હતાં, તેઓ જરાએ પછાત પડતાં નહીં, તેમાં વડો બેટો સોહરાબ તો ચુકીકનો ખાં બનતો ચાલ્યો. તેનામાં ગેયા ગાયનની એક ખુદરતી બક્ષેસ હતી. અને તેથી તે દીન હોય તેમાં વધુ કુશળ બનતો ચાલ્યો. તે જુદી જુદી પાર્ટીઓ કલબો અને નાટક તખ્તાઓ પર ચુકીકમાં ભાગ લેતો થયો, અને એ લાઇનમાં તે એક ઝળકતી આશા આપનારો જવાન બન્યો હતો.

પ્રકરણ—૩૫ થું.

“તું અહીયા જહાંગીર સાથે હજી કેટલા મહીના પરી રહેવા માંગેછ ? એ દહારે દહારે વધારે કંજુશ થતો જાયછ ને મારી જે નેમ છે તે તો પુરી થતી નથી.”

એક દહાડો વાધરાએ ધુમ ધીએલા બહારમાં રાતને વખતે, કે બ્યારે જહાંગીર રાખેતા મુજબ હોટલે ચાલી ગયો હતા ત્યારે, સાકર આગળ તકાળે કયો.

“કળે વળે સૌ થમ રહેશે, આટલું બધું તમુને એને આપ્યું લીધું તો ખરું ?” સાકરે બચાવ કીધો.

“શું આટલું બધું ?—હટ, એ કરતાં વધારે તું ઘેરે હોતે તો નહીં મેળવતે કે ? ક્યાં છે, તારા કંઠ નામપર કીધેલા પાંચ-પચીસ હજાર ? કંઠ તારાં બવીશનું કંઠ કીધું કે એ એકનેજ ધરી પકરીને બેસસે ? કાલ હીને એ જહાંગીર મરી ગયો કે દગો કરીને ચાલી ગયો તો પછી શું ? એને લીધે બધા આપરા જુના દોસ્તોને દુર કરીને બેઠીય તે આગલો પાછલો વીચાર કંઠ કીધો ?”

“તાહરે શું કરું, તે તમેજ કહેની ? એ હજુર લલો છે કે આપુને ખીજાની માફક મતલબ સરી કે છોડી ગીયો નથી; પણ તમુને વારં-વાર રકમની રકમો આપી સમાલી લેછ, તેમ છતાં એ મારીપર ધણોજ મોહી પરચોય ને મને હિમેદ લાગેછ કે હું કહેવશ તો મારા નામપર મોટી રકમ કંઠ કરીજ આપશે.”

“પણ તે ક્યારે ? બાપ મરેંગે જબ બેલ ખાટંગે કે ? એ કરતાં તો સલીમ ને ખીજા મારા દોસ્તો સાથ મલીને એક દહારો એનો ધરો લારવો કરી નાંખીએ કે એના પેલા સાથે લાવેલા બેઠની અનામતનો લુમકોખી આપુને મલી જાય !”

“અરે નહીરે ! એમ હિતાવળા ના બનો, થોભો !”

“થોભો—થોભો કાંઠ નહીં, મને તો પૈસા જોઈયેછ—એ કાંસી કુંસીને થોરો થોરો કુત્રાને ખુકલો નાંખ્યા કરે તેમ આપે ને સજુરી પકરીને હું કંઠ બેસું નહીં—એક દર બંધ તો હજાર દર ખુલા ! એ જશે તો ખીજા સો મલશે ! ઘેરે સલીમખી તુંને રોજ યાદ કરીયા કરેછ ને તુંને જોવાને અધીરો પરી ગીયોછ, પેલો ઘેરવાલાનો છોકરો તારે વરે પુછ પુછ કરેય,

મારા કેટલા દોસ્તોની 'તું'ને કેટલું મઠ જોઈ નથી' એમ બકેછ તે તું કરારે અહીં પરી રહીય? એને લીધે નહીં કોઈથી અહીં અવાય કે જવાય,—એવી રીતે જોઈમાં રહે તેમ કાંઈ સુધી તું બંધ રહેવાની છે?"

"હા; તમે કહોછ તે ખરું છે, હું તક જોઈને એવણને કહેવશ. ફક્ત થોડોજ વખત હવે થે બો."

"વળી પાછું તેજ બાંને મારું માયું ફેરવેય કે? તે દહારેની મને બધી મરજ પરી તે સહીમ પાસે સો રૂપીયા લીધા—તેહારે! તું અહીં પરી રહે ને હું આપદા ખમું? જો કે તેને રૂપીયા તો ખીચારાએ એકે બોલે આપ્યા—પણ એક જે તાણે તેને મને માર્યો તેથી મને નીચું જોઈ પડ્યું. જ્યારે તેણે મને બચાર્યો ત્યારે એકદમ હવે તેને દુર કરી એકદમજ મરદન મારેછ!—કેવો દુઃખ સુખનો વફાદાર આપરો સાથી, તું સીક પરે તો જન પ્રાણ કાઢરી આપનારો તેને તું કેટલા મહીના થયા તેને મોહણુંની બતાવતી નહીં?"

"પણ તમે જણોછ કેની જહાંગીરનો સ્વભાવ, તે કેમ બને? એને મને સખત સોગંદ આપ્યાય ને જો તે સોગંદ નહીં પાળું તો એમાંથી બધું ખોટું થશે. એ જણશે કે સહીમ અહીં અવેય જાએય કે મારી સાથ વાતચીત કરેય તો કાલનો ફકાળ આજે પરે!"

"નહીં! તે જો કંઈ હું સમજી નહીં, એ જહાંગીર સા...એવો તેવો, તેના બાપનું કાંઈ લીધુંછ ખાધુંછ? તેના સમ સોગંદથી ખીલવાનું શું? હું સહીમને અહીં લાવશ ને ફર લાવશ, જોઈયે તે શું કરેછ? તે કંઈની કરશે તો તેને ઠેકણે લાવવાનું મારા હાથમાં છે!"

સાકર અહીં વાત બગડેલી જોઈ કહરી મઠ. તેણી જહાંગીરને તેની હજીર બલાઈના સખતે કંઈક ચઢાતાં શીખી હતી. અને કોઈની રીતે એકાએક તેને રંજીત કરવા ઇચ્છતી હતી નહીં, તેથી બોલી,—“તમે થોડા દહારા તો થોભો, પછી હું તમને સહીમને અહીં લઈ આવવા કેહું ત્યારે લાવજો!"

"નહીં, તે—એ બનશે તહીં, હું તેને વચન આપી ચુકોછ, તેને હું લાવવાનો ને ફર લાવવાનો!"

"પણ તે ક્યારે? જે દહાડે જહાંગીર રાતે હોટલેજ રહેવાનો હોય ત્યારે તેના જવા પછી વીચાર કરજો નહીં તો—"

“વડું હું પરમ દહારે રાતે તેને લાવશ, તેના સાથ બરોબર વાતચીત કરજે, નહીં તો જહાંગીરને લીધે મગફર બની જઈ અકરાતી ના—કે જેવી રીતે તું હમણા હમણાં મારી સાથેની રોખી કરતાં સીપીછ. એ સહીમ તો આપરો સદાનો છે ને જહાંગીર તો આજઠાલનો ! હજુ આપરે સહીમ પાસે ધણું કામ લેવાનું છે.”

બીજે દીને જહાંગીર સાકર આગળ આવે તે અમાઈ સાકરનું મગજ ચક્રભ્રમ થઈ રહ્યું હતું. અને તેણી પોતાનાં દીલમાં અનેક તરેહના વિચાર ફરી રહી હતી. “મરે, શું કશું ? નહીં સહીમ આવે તેને વરે મારાં મનથી ધસીને ના કહેવ તું કે નહીં જહાંગીરને હોકવા મમતું ! ને વાધરો તો મુઠો આવો ને આવો તે સહીમને લાવ્યા વગર રહેવાનો નથી, જો એ વાત જહાંગીરે જાણી તો જીવપર કરશે ના તો મને સદાની પડતી મુકશે.”

તે દીને જ્યારે જહાંગીર આવ્યો ત્યારે સાકર રોજની માફક હસ્તી રમતી તેને દરવાજાવેર ઝોવારણા લેવા આવ્યા વગર સુતેલી જહાંગીરે જોઈ.

“શું છે ડીયર, આજે કાંઈ તખીયત ઠીક નથી ?” જહાંગીરે પૂછ્યું.

સાકર કશો પણ ઉત્તર દીધા વીના એ પણ ચુપ રહી. અને પછી હાથ ઉઠા કરી જહાંગીરનું માંથુ પોતાના પાસામાં નમાવી મામાથી પસવારી દુરકે દુરકે રહી પડી.

“શું છે મારા જન, આજે એટલી બધી દહગીર કાંય ?” જહાંગીરે ધણાજ હેતથી પૂછ્યું.

વળી તેણીએ કેટલેક વખત સુધી જવાબ આપ્યો નહીં, પણ હાથના હાવબાવથીજ મુંઝી બાપામાં તેણીએ તેને વહાલથી સમજાવ્યું કે તેની તરેહનો તેણીનો આઠ—કશે ઝોઝો થયો હતો નહીં.

“શું કેહું વહાલા જન, મુવા વાધરાથી હું બેજાર બની મેઈછ, મુંઝો નહીં મરતો કે માચરો ખાલી કરતો, ને મારા જીવપર બધી કમાઈની મદાર બધી બેઠોય ને મારી આજ્ઞા પરજ કુદેય; તમે આટલું આપોછ તોજી ધરાતો નહીં ને સો રૂપીઆ સહીમ પાસેથી લીધાછ.

“તે એ સહીમ પાસે સો રૂપીઆ કાંઈથી આપા ?”

“તે મુવો કંઈ જીગારમાં જીતી બીતી આપો દોરો તે તેની પાસે પરાજાછ. ને સહીમની તારીફ પર તારીફ કરતો તો. વળી એક—કીરચમન પેસાવતો છે, કહે જે ધણોજ દેખાવડો ને હોકરવન જેવો છે, તેના પોતાના

૫૦] આ અડધું વાર્તાની મોટી ચોપડી તૈયાર છે, ચીત્રો સાથે રૂ. ૨

રેલમાં ધોરા દોડેછ, તે અવારનાર રેલની ટીપ્પી આપેછ ને રમવાને રોકેરા રૂપીઆખી આપેછ, તેથી તેનો પાડ વાલવા એ એક પાર્ટી આપવાનો છે, તે વખતે મનેખી બોલાવ મારંગેછ, એ હું તમો મારા જીનને મુકીને કાંઈ જાઉં ? મુવે તો પીધેલી જીમમાં મને કહે જે એ ફીશ્યમન મારી એવી કદરનો છે કે તુને આખીને આખી સદાની સોંપી દેઉં તોખી થોડું છે !"

ગરીબ બીચારો જહાંગીર ! દીન હોયે નવી નવી આશત અને ધડક ધુળરો સમજતોજ આવ્યો. તે કયે ચોપડીએ આ ખુમસુરત બલ્લાની જળમાં ફર્યો અને એ કયે મુઠવે સાકરના પ્યારમાં ગીરફતાર થયે, કે જેનાથી હજી કેટલીક આશતની આગ થવાની હશે ?

તે સાકરને એવા તો ગાંડા પ્યારથી આહતો હતો કે તેનાથી એક પળખી છુટો પડવાને જદલે જીવથી છુટો પડવા તૈયાર થાય !

ખીજી તરફથી વાલરાનો ત્રાસ, પેલી ધમકી આખી લખાવી લાંધેલી ચીડીનો ભય ! જે ભય તેની આજરને માટે ડોળા નજદીક હોયો ને દોલોજ હોયો !

વળી ત્રીજી તરફ સહીમની દેહસત, જો કે, જહાંગીરે ચઢતામાં ચઢતા સમ સોગંદથી તેણીની પાસ તેને નહોં મળવાનું વચન લીધું હતું. તોએ તેને શક હતો.

જહાંગીર અને સાકર બંનેની હાલત એવીજ થઇ પડી અને બંને પોતાના દીલ સાથે સવાલ પુછતું કે—

" હવે કરવું કેમ ? "

(સાંધણ છે)

આ જહોરી નાગણુની મોટી ૨૫૦ પાનાની આખી સંપૂર્ણ વાર્તાની ચોપડી, ચીત્રો સહીત રૂ. ૨)ની કીંમતે મલે છે. રૂ. બેનો મનીઓર્ડર કરનારને પોષ્ટેજ માફ અથવા મુંબઈમાં ધર બેઠાં હાથોહાથ પુગશે. વી. પી. થી છ આના વધુ.

કે. કાફરક મારકેટમાં મુંબઈ, (ફોન: ૩૦૩૯૮)

બાહર પડી ચુકેલાં પુસ્તકો:—

૧ થી ૬ નંબરની વાર્તાની ચોપડી
ખલાસ થઈ છે.

- ૧૦ કીસમતનાં કોટક
- ૧૧ ભાગ્યવંત ભામીણી
- ૧૨ ખાવોદ કે ખળનો ?
- ૧૩ બીજવરની બાજી
- ૧૪ પાડોશીની પુત્રી
- ૧૫ ગોરી બલા
- ૧૬ ગરીબીનો ગુનાહ
- ૧૭ અદેખાઇનો અંધાપો
- ૧૮ નાર નીરાધાર
- ૧૯ પર કોમી પ્રેમ
- ૨૦ પૂર્ણ પતીવ્રતા
- ૨૧ રૂપની રાણી
- ૨૨ હિંજીછલીનો અંત
- ૨૩ ચતૂર ચાતુરી
- ૨૪ કુદરતની કરામત
- ૨૫ પરણું ચા તો મરું !
- ૨૬ પ્રેમ શક્તી
- ૨૭ ડોળતી દયાનત
- ૨૮ તોખમમાં તમેશમ
- ૨૯ બળવંત બળીદાન
- ૩૦ દિલાવર દિલબર
- ૩૧ ફાકતનો ફાંકો !
- ૩૨ કન્યા કસોટી !
- ૩૩ તમદીરનું ત્રાણુ
- ૩૪ કમબખ્તીના પારાવાર !
- ૩૫ પ્રેમનો પરમાર્થ
- ૩૬ ખુબસૂરતીના ખેલ !
- ૩૭ મમતનાં ગાખરાં
- ૩૮ માયાકુળ મહિલા
- ૩૯ દયાનત તેવી બરકત
- ૪૦ બહેમની વિપતી,
- ૪૧ પ્રેમનું પ્રબળ !

- ૪૨ વફાની પુટલી !
- ૪૩ ખૂને જીમર !
- ૪૪ 'અનાથ યુવતી'
- ૪૫ નાઝનીન મહેઝમીન !
- ૪૬ "કરપીણુ કારગો"
- ૪૭ "કુળવંત કળા"
- ૪૮ ખુલખૂલ કે બળા ?
- ૪૯ નેકમદ નરગેસ
- ૫૦ વિર વનિતા
- ૫૧ દગાબાજ દુન્યા.
- ૫૨ નકલી નામદ
- ૫૩ દગાઇ કો'ની સમાઇ ?
- ૫૪ ભપકાખંધ ભરથાર !
- ૫૫ "ભોળપણનો ભાર"
- ૫૬ વિવાહ પછીના વિધન !
- ૫૭ નાદાનીનો નતીજો.
- ૫૮ એક તાગડો.
- ૫૯ "વનમાગી વનિતા."
- ૬૦ ગરીબીનો ગબજ.
- ૬૧ પવિત્ર કે પાપી ?
- ૬૨ વેશવાળ પછીના વાદળ !
- ૬૩ બે હમાન કાણુ-મરદ કે મોરત ?
- ૬૪ અફસોસનાં આંસુ.
- ૬૫ "પાપી પત્ની"
- ૬૬ દિલની સાચી
- ૬૭ કમાલ કૌમિડી !
- ૬૮ નિરાળા નિરધન
- ૬૯ બલાનું બહુ !
- ૭૦ ખુદાને દારનું બેકું
- ૭૧ સમાજક સંકટ.
- ૭૨ દિલાવર દુશ્મન
- ૭૩ પરદા પછીની પંચાત..
- ૭૪ પુનર્મિલન
- ૭૫ બસુસ કે બહુમર
- ૭૬ સદગુણી શહેરીવાર
- ૭૭ 'નવાણું તયની નવી !'
- ૭૮ ખુરાનું ખુરું

નંબર ૭૬ થી આવતી વાર્તા. નામે—

“લક્ષ્મીની લોજેસ.”

આવતી તા. ૧ સીએ બહાર પડશે.

Leading Firm For

Reinforced Concrete Construction Simplex Concrete Works and Construction Company.

Efficient execution of Contracts and skilled
Workmanship, Our Tile and Marble
work a speciality.

Important works completed:

“Lakshmi Insurance Building,” “Prospect Chambers,”
“Ai-Abad,” “Sun Rise,” “Queen’s Court,” “Gool Mansion,”
“Din-Daisy,” “Laxmi Nivas,” “St. Joseph’s Convent School”
(Panchgani), “Thackersey School Building,” Suru Mahal, etc.,
etc., etc., etc.

Specialists also in:

Coloured Cement Plaster Work.

Concrete Road Construction.

Asphalt Roads and Roofing.

Always Consult:

Simplex Concrete Works & Construction Co.

Engineers, Contractors & Manufacturers,
“La Citadelle,” Queen’s Road, BOMBAY.

TELEPHONE-24640. TELEGRAMS-“SIMPLEX” BOMBAY.

